

NUORTEN ÄÄNELLÄ

Kyselytutkimus Jyvässeudun Saappaasta
12–18-vuotiaiden jyvaskyläläisnuorten parissa

Elina Leppävuori, Hanna-Mari Pakarinen &

Noora Siilasto

Opinnäytetyö, syksy 2013

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) +

diakonian virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Leppävuori, Elina; Pakarinen, Hanna-Mari & Siilasto, Noora. Nuorten äänellä – Kyselytutkimus Jyvässeudun Saappaasta 12–18-vuotiaiden jyvaskyläläisnuorten parissa. Pieksämäki, syksy 2013, 76 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma, diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonian virkakelpoisuus.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää jyvaskyläläisten nuorten tietoisuutta, kokemuksia ja mielipiteitä Jyvässeudun Saappaasta ja sen toiminnasta sekä kartoittaa näiden tietojen ja nuorten omien kokemusten pohjalta kehittämistoiveita Saapas-toiminnan suhteen. Tutkimuksessa selvitettiin, kuinka hyvin ja mitä jyvaskyläläisnuoret tietävät Jyvässeudun Saappaasta ja sen toiminnasta, millaisia kokemuksia heillä siitä on, mitä mieltä he siitä ovat kokemustensa pohjalta ja millaisia kehittämistoiveita heillä on Jyvässeudun Saapasta kohtaan. Perimmäisenä tavoitteena opinnäytetyössämme oli saada kootuksi tutkittua ja ajankohtaista tietoa, jonka avulla Jyvässeudun Saapas voisi kehittää toimintaansa tulevaisuudessa. Työelämäyhteistyökumppanina toimi Jyvaskylän seurakunta/Jyvässeudun Saapas.

Kohderyhmänä olivat 12–18-vuotiaat jyvaskyläläisnuoret. Aineisto kerättiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella Webropol-ohjelmaa käyttäen. Kyselyyn vastasi 129 jyvaskyläläisnuorta. Määrällinen aineisto analysoitiin SPSS-ohjelmalla ja laadullinen aineisto aineistolähtöistä sisällönanalyysimenetelmää käyttäen.

Tässä tutkimuksessa käytetty mittari osoittaa sen, ettei Jyvässeudun Saappaan toiminta jyvaskyläläisnuorten keskuudessa ole kovin tunnettua. Kuitenkin ne, jotka tiesivät Saappaan ja joilla oli sen toiminnasta omia kokemuksia, olivat Saappaan työhön pääsääntöisesti tyytyväisiä. Toiminnan kehittämiseksi nuorten toiveista nousi esiin seuraavat asiat: Tunnettuuden lisääminen mainonnan ja näkyvyyden kautta, huomion kiinnittäminen kristilliseen arvopohjaan Saappaan toiminnassa sekä päivystyksen tarpeen uudelleenarviointi. Vaikka Saapastyön kirkollisen identiteetin esille tuominen oli joidenkin nuorten mielestä kyseenalaistettavissa, pidettiin kuitenkin Saappaan käytännön toimintaa näiden arvojen pohjalta hyvänä asiana.

Asiasanat: nuorisodiakonia, kirkon erityisnuorisotyö, etsivä työ, Palveluoperaatio Saapas, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Leppävuori, Elina; Pakarinen, Hanna-Mari & Siilasto, Noora. The Voice of The Youth - survey of Jyvässeudun Saapas among young people aged from twelve to eighteen years in Jyväskylä. 76 p., 2 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, Autumn 2013. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to study the awareness, experiences and opinions of the youth on Jyvässeudun Saapas and its activities. Ideas for improving the activities of Jyvässeudun Saapas were gathered based on the information and the youth's own experiences in the study. The purpose of this study was to find out how well and what young people in Jyväskylä know about Jyvässeudun Saapas, what kind of experiences they have about it, what do they think on it based on their experiences and what kind of ideas of improvement they have for it. The most important aim was to gather research and current data that could help Jyvässeudun Saapas to improve their activities in the future. The study was made in cooperation with the parish of Jyväskylä.

The subject group of this study was formed by young people aged from twelve to eighteen years in Jyväskylä. The data was collected by using a Webropol-program with a half-structured questionnaire. In total, 129 responses were received. The responses were analyzed by using a SPSS-program and a data-driven content analysis method.

The results of this thesis indicate that Jyvässeudun Saapas is not very well-known among young people in Jyväskylä. However, those who knew what Saapas is and who had experiences on its activities, were mainly satisfied. In the analysis of the young people's proposals concerning the improvement of Saapas activities following matters arose: increasing recognizability through advertising and coverage, paying attention to Christian values in Saapas activities and re-valuating the need of time for Saapas workers being on call. Furthermore, emphasizing the Christian identity in the activities of Jyvässeudun Saapas was questioned by some of the young people in the study. However, in general terms, the practical activities based on Christian values were considered meaningful.

Key words: diaconal youth work, church's special youth work, outreach work, Palveluoperaatio Saapas, quantitative study

SISÄLTÖ

1 JOHDATUS TUTKIMUKSEEN.....	6
2 NUORISODIAKONIA – LÄHIMMÄISENÄ NUORTEN KESKELLÄ.....	8
2.1 Nuorisodiakonian lähtökohdat ja juuret.....	8
2.2 Nuorisodiakonian tarkoitus ja tehtävät.....	9
2.3 Nuorisodiakonian hengellinen ulottuvuus.....	10
2.4 Yhteistyö eri toimijoiden kanssa nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.....	11
3 ETSIVÄ TYÖ – NÄKÖPAIKKA NUORUUTEEN.....	13
3.1 Etsivän työn juuret.....	13
3.2 Etsivän työn tarkoitus ja tehtävät.....	14
3.3 Etsivän työn luonne.....	16
3.4 Etsivän työn prosessikuvaus.....	17
4 PALVELUOPERAATIO SAAPPAS.....	20
4.1 Palveluoperaatio Saappaan synty ja historia.....	20
4.2 Palveluoperaatio Saappaan toimintamuodot ja -periaatteet.....	20
4.3 Jyvässeudun Saapas.....	22
5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMA.....	24
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	25
6.1 Tutkimuksen kohderyhmä ja tutkimusympäristö.....	25
6.2 Tutkimusmenetelmät.....	26
6.3 Kyselylomake ja aineiston keruu.....	27
6.4 Aineiston analysointi.....	31
7 TULOKSET.....	34
7.1 Vastaajien taustatiedot.....	34
7.2 Saappaan tunnettuus ja nuorten kokemukset Saappaan toiminnasta.....	34
7.3 Mielipiteet Saappaan toiminnasta kokemuksien pohjalta.....	39
7.4 Kehittämistoiveita Jyvässeudun Saappaalle.....	44
8 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	46
8.1 Tunnettuuden merkitys nuorten keskuudessa.....	46
8.2 Erilaisia kohtaamisia Saappaan arjessa.....	47
8.3 Hengellisyys ja kristilliset arvot osana kohtaamisia.....	49
8.4 Vapaaehtoiset Saapastyön voimavarana.....	51

9 TUTKIMUKSEN ARVIOINTIA	53
9.1 Kokonaisluotettavuus tutkimuksen perustana	53
9.2 Tutkimuksen eettisyyden arviointia.....	56
10 AJATUKSIA OPINNÄYTETYÖSTÄMME JA SEN PROSESSISTA.....	60
10.1 Yhteenveto tutkimuksesta ja jatkotutkimusideoita.....	60
10.2 Ammatillinen kasvu opinnäytetyöprosessissa	62
LÄHTEET	65
LIITE 1. Kyselylomake.....	70
LIITE 2. Instruktio kouluille	76

1 JOHDATUS TUTKIMUKSEEN

Nuorten syrjäytyminen on näyttänyt nousseen yhä suurempaan keskusteluun 2000-luvulla. Nuoria syrjäytyy useimmiten elämän eri siirtymävaiheissa, jolloin syynä syrjäytymiseen voi olla esimerkiksi opiskelu- tai työpaikan puuttuminen. Kirkko osallistuu keskusteluun ja toimii vahvasti nuorten tavoittamisen ja osallistamisen puolesta osaksi yhteiskuntaa ja seurakunnan elämää. Kirkko pohtii myös, kuinka tavoittaa yhteiskunnan turvaverkkojen ulkopuolelle putoavat nuoret. Erityisesti ollaan huolestuneita niistä nuorista, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin tavoiteta. Heidän tavoittamiseen kirkon erityisnuorisotyö eli nuorisodiakonia pyrkii kehittämään uusia ajanmukaisia toimintatapoja ja etsimään heitä sieltä, missä syrjäytymisvaarassa olevia tai jo syrjäytyneitä nuoria liikkuu.

Nuorten tavoittamisessa kirkko kohtaa monenlaisia haasteita nyt ja tulevaisuudessa. Kirkon strategia vuoteen 2015 pitää haasteena nuorten ikäryhmien tavoittamisessa muun muassa nuorisokulttuurin erilaisia muutoksia sekä kastettujen osuuden-, kirkkoon kuuluvien- ja lapsityöhön osallistuvien vähenemistä (Kirkkohallitus 2007, 33). Lisäksi Kirkko 2020 -tulevaisuusselonteossa tulevaisuuden haasteeksi esitetään se, miten kirkko pystyy huomioimaan eri väestöryhmien tarpeet, kun poliittinen paine on ikääntyvien palveluissa, mutta tulevaisuus vaatii myös vahvasti lapsiin ja nuoriin panostamista. Kaikelle kirkon kasvatustyölle suuri tulevaisuuden haaste onkin se, kuinka pystyttäisiin tukemaan ja vahvistamaan nuorison kristillistä ja kirkollista identiteettiä. Kristillisellä kasvatuksella on keskeinen merkitys kirkon tulevaisuudelle, sillä se vaikuttaa samalla myös yhteiskunnan arvopohjaan pitkällä tähtäimellä. (Kirkkohallitus 2010, 24; Läsäolon nuorisotyö 2007, 13.)

Palveluoperaatio Saapas on seurakunnan erityisnuorisotyön muoto, jota toteutetaan etsivän työn menetelmin. Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli saada kootuksi tutkittua tietoa, jonka avulla Jyvässeudun Saapas voisi kehittää toimintaansa tulevaisuudessa. Kiinnostus aiheeseen syntyi ajankohtaisesta ja tärkeästä keskustelusta nuorten syrjäytymisestä ja kirkon halusta tavoittaa nämä nuoret. Lisäksi yksi opinnäytetyömme tekijöistä on Jyvässeudun Saappaan vapaaehtoistyöntekijä eli saapaslainen, ja siksi Saapastyö aihevalintana tuntui luontevalta. Vuoden 2012 loppupuolella otimme yhteyttä Nuorten Kes-

kukseen ja kysyimme, minkälaista tietoa Palveluoperaatio Saapas tarvitsisi toiminnastaan. Keskustelussa ajatus ohjautui pian siihen, että halusimme kohdata jyvaskyläläisiä nuoria koulujen välityksellä ja kerätä tietoa siitä, miten Jyvässeudun Saapas näyttäytyy paikkakunnan nuorten silmissä. Näin ollen opinnäytetyömme tarkoituksiksi muodostui selvittää jyvaskyläläisten nuorten tietoisuutta, kokemuksia ja mielipiteitä Jyvässeudun Saappaasta ja sen toiminnasta sekä kartoittaa näiden tietojen ja nuorten omien kokemusten pohjalta kehittämistoiveita Saapas-toiminnan suhteen.

Sen lisäksi, että tutkimusaihe oli itseämme kiinnostava, tutkimustyön yleinen tavoite on pyrkiä aina jotenkin myös edistämään työelämän kehittämistä. Työelämän yhteistyökumppanimme toimi koko prosessin ajan Jyväskylän seurakunta/Jyvässeudun Saapas, myöhemmin mainittuna Jyvässeudun Saapas, jolle pyrimme tutkimuksen kautta tuomaan tutkittua ja ajankohtaista tietoa sen tunnettuudesta sekä nuorten kokemuksia ja näkemyksiä sen toiminnasta. Jyvässeudun Saapas voi hyödyntää tutkimuksesta saatuja tuloksia edelleen toiminnassaan kehittääkseen sitä vastaamaan vielä paremmin nuorten toiveita ja tarpeita. Tämän kaltaisia tutkimuksia ei tiettävästi ole ennen tehty Saapas-toiminnasta, mikä lisännee tutkimuksemme uutuusarvoa kehitettävällä alueella.

2 NUORISODIAKONIA – LÄHIMMÄISENÄ NUORTEN KESKELLÄ

2.1 Nuorisodiakonian lähtökohdat ja juuret

Kirkkolaissa määritetään seurakunnan tehtävät, joihin kuuluu muiden kristilliseen sanomaan perustuvien julistus- ja palvelutehtävien ohessa diakonia (Kirkkolaki 1993). Kirkolliskokouksen hyväksymän kirkkolain nojalla tehdyssä kirkkojärjestyksessä syvennetään diakoniatyön toteuttamista määrittelemällä, että kristilliseen rakkauteen perustuvaa diakoniaa tulee harjoittaa seurakunnissa ja sen tulee antaa apua erityisesti niille, joiden hätä on suurin tai jotka eivät muutoin apua saa (Kirkkojärjestys 1993). Diakoniatyötä tehdään seurakunnissa kaikenikäisten apua tarvitsevien ihmisten hyväksi, mutta erityistä tukea tarvitsevien nuorten kanssa tehtävästä diakonisesta työstä käytetään nimitystä erityisnuorisotyö tai nuorisodiakonia.

Nuorisodiakoniassa korostuu sama periaate kuin diakoniatyössä ylipäätään: löytää ne nuoret, jotka ovat erityisen avun tarpeessa tai joita ei muilla tavoin kohdata. Diakoniatyöllä ja erityisnuorisotyöllä eli nuorisodiakonialla on siis samat periaatteet, joissa korostuvat rakkauden kaksoiskäskey (Matt. 22:29) ja lähetyskäskey (Matt. 28:18–20). Vahva perusta nuorisodiakonialle on myös Jeesuksen suhtautumisessa lapsiin ja nuoriin sekä lähimmäisenrakkauteen ja palveluun perustuva diakoniatyö kirkon perustehtävänä. (Läsnäolon nuorisotyö 2007, 4; Kirkkohallitus 2012, 34–35.)

Kirkon työmuotona erityisnuorisotyö ja nuorisodiakonia sisältävät samat periaatteet, mutta nykypäivänä erityisnuorisotyö käsitteenä näyttää olevan näistä yleisempi. Selkeyden ja tutkimuksemme luonteen vuoksi käytämme työssämme käsitettä nuorisodiakonia myös erityisnuorisotyön osalta, sillä se erottaa mielestämme selkeämmin kirkon työn muiden toimijoiden työstä, jota tehdään erityistä tukea tarvitsevien nuorten kanssa. Kokeemme myös, että tutkimuksessamme nuorisodiakonia käsitteenä luonnehtii paremmin syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kohdalla kirkon perustehtävää, jossa yhdistyvät palvelu, lähetys, kasvatus ja julistus (Meidän kirkko – kasvamme yhdessä i.a.).

Vaikka diakoniatyö on ollut alkuseurakunnan ajoista asti yksi seurakunnan tärkeimmistä tehtävistä, on nuorisodiakonia kirkon työmuotona hahmottunut vasta viime vuosisatojen

kuluessa. Kirkon työmuotona nuorisodiakonian juuret olivat idullaan jo 1800-luvun yhteiskunnallisessa ja aatteellisessa murroksessa, jolloin kristillinen nuorisotyö syntyi kansainvälisten vaikutusten myötä järjestömuotoiseksi toiminnaksi. Kristillisen nuorisotyön syntyyn Suomessa vaikuttivat vahvasti anglosaksinen lapsi- ja nuorisotyö sekä saksalainen diakonia ja sisälähetys. (Launonen 2007, 78–79.)

Aluksi kristilliset järjestöt, kuten pyhäkouluyhdistykset, NMKY, NNKY ja ylioppilaiden kristilliset yhdistykset muodostivat suomalaisen nuorisotyön juuren. Pian toisen maailmansodan jälkeen kirkon nuorisotyö alkoi kuitenkin saada muotoaan, kun järjestömuotoinen hengellinen toiminta nuorten parissa alkoi organisoitua seurakuntiin. Kirkon keskushallinto painotti työssä ennen kaikkea kristillistä kasvatusta ja nuorisotyötä, jolloin hengellinen, sosiaalinen ja pedagoginen malli työhön alkoi hahmottua. (Launonen 2007, 80.)

Myöhemmin 1960-luvulla nuorisodiakonia alkoi saada nykyisen kaltaista malliaan yhteiskunnallisen murroksen myötä, kun ryhmätoimintaan painottuneen kirkon nuorisotyön rinnalle tarvittiin uusia toimintamuotoja. Nuorisodiakoniaa osana kirkon muuta nuorisotyötä nimitettiin aluksi jengityöksi, mikä kuvastaa työn luonnetta kaupungistumisen ja nuorisokulttuurin murroksen keskellä. Lähtökohtina toiminnassa oli jo silloin kohdata nuoret heidän oleskelupaikoissaan, luoda kontakteja ja olla aikuisena tukena nuorille. (Launonen 2007, 82.)

2.2 Nuorisodiakonian tarkoitus ja tehtävät

Nuorisodiakonian kautta kirkko pyrkii tavoittamaan ne nuoret, jotka tarvitsevat erityistä apua tai tukea ja joilla on lisääntyvässä määrin erilaisia ongelmia. Ongelmia voi olla esimerkiksi sosiaalisissa taidoissa, perheoloissa, uuden oppimisessa, väkivaltaisessa käyttäytymisessä tai elämän hallinnan alueilla (Läsnäolon nuorisotyö 2007, 14). Koska nuoret eivät usein itse hakeudu avun piiriin, nuorisodiakoniassa etsivä, kohtaava ja läsnä oleva työote on tärkeä.

Nuoret pyritään tavoittamaan heidän omassa elämänpiirissään, esimerkiksi harrastusten parissa, nuorisotapahtumissa, kaduilla tai kouluissa. Nuorisodiakoniatyötä tekevän on

oltava selvillä siitä, mitä milloinkin tapahtuu ja mitkä ovat ajankohtaiset ilmiöt nuorten keskuudessa, jotta aito kohtaaminen olisi mahdollista. (Grönholm 2013a.) Uutena haasteena nuorten syrjäytymisen saralla on noussut nettisyrjäytyminen ja -kiusaaminen.

Kirkkohallituksessa työskentelevän kirkon erityisnuorisotyön sihteeri Juha Alstelan mukaan nuorisodiakonia pyrkii menemään nuorten arkeen ja puuttumaan nuorten elämään jo silloin, kun ongelmat ovat suhteellisen pieniä. Tarkoitus on löytää sellaisia elämäntilanteista ja -olosuhteista johtuvia osa-alueita, joita ei muu kirkon työ tavoita nuoren elämässä. Kohtaamisessa voidaan saada takaisin kadotettu yhteys nuoren ja seurakunnan välillä. (Kirkon tiedotuskeskus 2007.)

Työtä tehdään nuoren omilla ehdoilla, mutta myös kirkon kasvatustyön periaatteiden mukaisesti sekä lakisääteisen sosiaali- ja lastensuojelutyön rinnalla ja tukena. Tämä tarkoittaa sitä, että kristillistä kasvatustyötä tehdään nuorisodiakoniassa myös virallisen lastensuojelulain puitteissa (Läsnäolon nuorisotyö 2007, 4). Diakonaattityöryhmän diakoninvirkaa koskevassa mietinnössä todetaan, että nuoriin kohdistuvat uhat ovat todellisia diakonia- ja nuorisotyössä ja siksi lastensuojelun kannalta on tärkeää, että nuorisodiakoniaa tekevä diakoniatyöntekijä voi toimia täydessä yhteistyössä viranomaisten kanssa (Kotila 2008, 83).

2.3 Nuorisodiakonian hengellinen ulottuvuus

Kirkon perustehtävänä nuorisodiakoniaan kuuluu hengellinen ulottuvuus. Lähtökohtana tälle on lähetyskäsky ja rakkauden kaksoiskäsky, minkä lisäksi nuorisodiakonian mallina toimii Jeesus, joka kohtasi vaikeissa elämäntilanteissa olevia nuoria. Jyväskylän seurakunnassa työskentelevän erityisnuorisotyönohjaaja Petri Grönholmin mukaan hengellisyys on työn vahva lähtökohta, mutta se näkyy työssä ennen kaikkea kätten teologiana, siinä että hyväksytään nuori sellaisena kuin hän on, rinnalla kulkemisena ja turvallisena aikuisena olemisena. Näiden kautta nuori voi kokea tulleensa kohdatuksi ja hyväksytyksi, jolloin kristinuskon keskeisen sanoman on mahdollista tulla nuoren elämään. Tavoitteena on, että nuori ymmärtää olevansa hyväksytty sellaisena kuin on ja löytää elämänsä tarkoituksen Jumalan luomana ja lunastamana. (Grönholm 2013a.)

Nuorten keskuksessa työskentelevän erityisnuorisotyön sihtteeri Ville Viljakaisen mukaan hengellisyys välittyy nuorille tekojen kautta. Kyse on siis tekojen evankeliumista ja siitä, että Jumalan rakkautta ja armoa viedään eteenpäin nimenomaan tekojen kautta. Nuoren itse nostaessa esiin hengellisiä kysymyksiä ja asioita voidaan sitten keskustella enemmänkin hengellisyyteen ja uskoon liittyvistä asioista. (Ville Viljakainen, henkilökohtainen tiedonanto 2.10.2013.)

Hengellisyyden näkyminen työssä on työntekijäkohtaista, sillä jokainen tekee työtä omalla persoonallaan, ja hengellisyyden ilmentäminen on usein monenkirjavaa nuorisodiakoniaa tekevien työntekijöiden keskuudessa. Silti hengellisyyden ilmentäminen työssä on kokoajan läsnä, vaikka sen esiintuominen riippuu myös osaltaan siitä, kenen kanssa ollaan tekemisissä ja minkälaiset odotukset esimerkiksi nuorella itsellään on uskonasioiden esiintuomisesta kohtaamisissa. (Grönholm 2013a.)

2.4 Yhteistyö eri toimijoiden kanssa nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi

Kirkon nuorisodiakonian tarkoitus on auttaa niitä nuoria, joiden voidaan olettaa olevan vaarassa syrjäytyä tai jotka ovat jo syrjäytyneet (Kirkon tutkimuskeskus 2008, 149). Syrjäytymisvaarassa olevien tai jo syrjäytyneiden nuorten kanssa toimiessa työn periaatteina ovat avoimuus, luottamus ja yhteistyökykyisyys. Työntekijältä kysytään ammattitaitoa ihmissuhdetyössä sekä kykyä ja tietotaitoa toimia yhteiskunnan virallisten tuki- ja palvelujärjestelmien kanssa. Tarvittaessa nuorelle pyritään löytämään oikeanlaisia tukitoimia ja ohjaamaan yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin, joilla pyritään ehkäisemään nuoren syrjäytyminen ja mahdollistamaan osallisuuden kokemus. Näin voidaan taata kokonaisvaltainen nuorten auttaminen ja tukeminen pitkäjänteisessä kasvatustyössä, jossa lähtökohtana on nuoren edun vaaliminen ja esillä pitäminen. (Kirkon tiedotuskeskus 2007; Läsnäolon nuorisotyö 2007, 4.) Työhön kuuluu myös yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulma, sillä nuorten ajankohtaisia asioita pyritään ottamaan esille yhteiskunnallisessa keskustelussa ja näin vaikuttamaan parantavasti nuorten elämän olosuhteisiin poistaen syrjäytymistä (Läsnäolon nuorisotyö 2007, 7).

Työtä tehdään yhdessä lapsen, nuoren ja hänen perheensä kanssa auttaen, tukien, kuunnellen ja yhdessä toimien. Nuoren elinpiirin huomioon ottaminen työssä on tärkeää, sillä

suuri osa nuorisodiakonian asiakkaista asuu edelleen kotona (Kirkon tiedotuskeskus 2007). Näin työssä yhdistyvät sekä kasvatus että diakonia. Perheen lisäksi useimmiten yhteistyötahoja ovat myös esimerkiksi kunnallinen nuorisotyö, sosiaalitoimi, Poliisi sekä muut viranomaiset, koulut ja oppilaitokset, kolmas sektori ja eri vapaa-ajan toimijat (Kirkon tutkimuskeskus 2008, 150).

Räihä (2011, 62) on tutkinut opinnäytetyössään nuorisodiakoniaa palveluohjauksen näkökulmasta. Räihän mukaan yksi nuorisodiakonian työtehtävä on paitsi kartoittaa nuoren tarvetta erilaisiin palveluihin myös arvioida sitä, ovatko nämä palvelut tarpeellisia ja riittäviä. Nuorisodiakoniassa tärkeää on se, että nuoren kanssa tutustutaan palveluihin, ja tarvittaessa voidaan myös selventää viranomaisten tekemiä päätöksiä nuorelle. Tarkoitus on nuoren ohjaaminen tarvittaviin palveluihin, joka tapahtuu tarvekartoituksen, palveluntarjoajien yhteyden ottamisen, keskustelemisen, neuvonnan ja opastamisen, motivoinnin sekä yhdessä palveluihin tutustumisen kautta. Tätä prosessia, jossa nuori saatetaan palveluiden piiriin, kutsutaan Räihän työssä saattaen vaihtamiseksi.

3 ETSIVÄ TYÖ – NÄKÖPAIKKA NUORUUTEEN

3.1 Etsivän työn juuret

Ensimmäiset merkit oman aikakautemme etsivästä työstä ovat paikannettavissa brittiläisen Pelastusarmeijan 1800-luvun alun toimintaan. Pelastusarmeijan työntekijät etsivät tuolloin avun ja tuen tarpeessa olevia, muiden sosiaalisesti arvottomina pitämiä ihmisiä jalkautumalla Englannin suurimpiin kaupunkeihin ja niiden slummeihin. Luokkayhteiskunnassa köyhien ja huono-osaisten auttamista ei tuohon aikaan pidetty ensisijaisena tehtävänä, joten etsivä työ kohtasi toista todellisuutta oman ihmiskäsityksensä ja etiikkansa avulla. (Etsivä työ Euroopan syrjäytyneiden väestönosien parissa 2007, 12; Kaartinen-Koutaniemi 2012, 21.)

Juvosen (2010, 67) esittämän historian valossa etsivää työtä on tehty toisen maailmansodan jälkeen lähes kaikissa läntisen Euroopan maissa. Suomeen etsivä työ on rantautunut 1960-luvulla. Osatekijänä tämän uudenlaisen nuorisotyön kehittämiseen tuolloin oli laittomien päihdeiden tulo Suomeen. Suomalaisen etsivän nuorisotyön juuret kerrotaan olleen muiden maiden tapaan jengityössä, jota tehtiin aluksi Helsingissä kaupungin ja seurakunnan yhteistyönä. Tekemisen lähtökohtina olivat ennen kaikkea perushumaanius ja diakoninen näkökulma, sillä työn aloittaminen oli eräänlainen protesti marginaaliin joutuneiden nuorten puolesta. Etsivää työtä tarvittiin, koska palvelujärjestelmän ulkopuolelle jäi yhä kasvava joukko nuoria. Työtä tekemällä tuntuma sen tarpeesta vain vahvistui. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 15–16.)

Varsinainen etsivä työ alkoi saada muotoaan vasta 1980-luvulla. Työkentällä oli silloin neljä toimijaa: Nuorten päihdetyö, kunnallisen nuorisotyön erityisnuorisotyö, Raittius-toimiston nuorisoneuvonta ja seurakunnan erityisnuorisotyö kuten muun muassa Saapas-toiminta. Ohjelmallisempi kouluttautuminen kenttä- ja jengityöhön eli vähitellen muotoutuvaan etsivään työhön alkoi tuolloin A-klinikkasäätiön järjestämistä kenttäpäivistä. 1980-luvulla ymmärrettiin, että työhön tarvitaan välttämättä tueksi malleja, jotta sitä pystytään pitkäjänteisesti tekemään ja kehittämään. Niinpä vuonna 1987 Stakesista tehtiin opintomatka Norjaan hakemaan malleja etsivän työn kehittämiseksi Suomessa. Tuolloin Norjassa järjestettiin etsivää työtä jo 70 paikkakunnalla moniammatillisessa

kehyksessä, kun Suomessa etsivä työ joutui työskentelemään vielä hyvin sektoroituneella kentällä pienimuotoisesti. Norjan mallin mukainen etsivä työ pilotoitiin sittemmin Tampereen riskioloissa elävien nuorten parissa. Vuonna 1991 Tampereen ENT:stä tuli näin moniammatillinen etsivän työn kokeiluhanke, jonka tavoitteena oli kehittää suunnitelmallisesti vaiheistettua ja moniammatillista kenttätyöskentelyä. Hanke on sittemmin todettu menestyksekkääksi ja sen myötä etsivän työn kehittämistä on jatkettu. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 16–17.)

Suomalainen etsivän työn tekemisen tapa on muodostunut pitkälti kentällä tehtävän työn sisällä viimeisten vuosikymmenten aikana. Etsivän työn eettinen perusta ja metodiset puitteet ovat säilyneet samoina, vaikka ajan saatossa muutokset muun muassa elinympäristössä, väestössä, palveluverkostossa, lainsäädännössä ja teknologian kehityksessä ovat synnyttäneet jatkuvaa tarvetta virittää etsivää työtä uudelleen. Sen vuoksi työn tekemisen tapa, kohderyhmät ja menetelmät ovat muuttuneet. Perinteinen katutyön malli on laajentunut ja ympäristöt, joihin työtä mennään tekemään, ovat monipuolistuneet. Erityisesti verkkotyö, jonka kautta tavoitetaan varsinkin nuorisoa entistä paremmin, on saanut enenevässä määrin jalansijaa etsivän työn kentällä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 23, 53–54, 60.) Muutoinkin etsivää työtettä on parin viime vuoden aikana levitetty Suomessa voimakkaasti, mikä kertonee sen kasvavasta arvostuksesta työmenetelmänä (Juvonen 2010, 67).

3.2 Etsivän työn tarkoitus ja tehtävät

Etsivä työ on laajalti nuorisodiakoniassakin käytetty menetelmä, jossa avainasemassa on nimensä mukaisesti etsivä, kohtaava ja läsnä oleva työote ja jossa painottuu varhaisen tuen ja matalan kynnyksen periaate (Aaltonen 2011, 42). Etsivää työtä tekevät niin ammattilaiset kuin vapaaehtoistyöntekijätkin. Lähtökohtana etsivässä työssä on jalkautua kentälle kuten kaduille, rannoille, festivaaleille, kouluihin tai Internetiin asiakkaiden luo. Tällöin etsivän työn tekijöiden tulee aktiivisesti tehdä itsensä näkyväksi ja tunnetuksi nuorille sekä olla tavoitettavissa sellaisissa paikoissa, joissa nuoret kokoontuvat ja viettävät aikaansa. (Juvonen 2010, 71.) Liikkumalla nuorten kokoontumis- ja oleskelupaikoissa etsivän työn tekijöillä on oiva näköpaikka nuorten elämään. Näin pysytään ajan tasalla siitä, mitä nuoret vapaa-aikanaan tekevät ja missä he kokoontuvat sekä koh-

dataan uusia nuoria, ja samalla luodaan erityisesti kontakteja niihin nuoriin, jotka mahdollisesti ovat erityisen tuen tarpeessa. (Läsnäolon nuorisotyö 2007, 9.)

Yksi etsivän työn perustehtävä on nimenomaan etsiä, löytää ja auttaa kasvua tukien ja haittatekijöitä minimoiden niitä nuoria, jotka ovat tuen ja avun tarpeessa, mutta eivät jostain syystä käytä olemassa olevia auttamis- ja palvelujärjestelmiä tai eivät ole tulleet niissä autetuiksi (Kirkkohallitus 2012, 34; Huhtajärvi 2009, 446). Syynä voi olla se, että nuoret eivät tiedosta tai halua myöntää omaa avun tarvettaan, he eivät tiedä, minne heidän tulee kääntyä ja mitä vaatia tai he kokevat tulleensa palveluissa petetyiksi ja ovat siksi lakanneet hakemasta apua (Hjort 1995, 19). Etsivä työ on perinteisesti täydentänyt palvelujärjestelmää luomalla kontaktin juuri näihin nuoriso-, sosiaali- ja terveystoimen asiakkaisiin, joiden oletetaan tarvitsevan tukipalveluita eniten, mutta joita ei syystä tai toisesta tavoiteta tavanomaisessa palvelutoiminnassa käytettävien työmenetelmin (Juonen 2010, 69–70).

Kun nuoriin on saatu kontakti, voidaan heille välittää tietoa ja heitä tukea hakeutumaan eri toiminta-, palvelu- ja auttamispisteisiin sekä erilaisiin ryhmiin ja toimintoihin, joista voisi olla yksittäiselle nuorelle apua ja hyötyä (Läsnäolon nuorisotyö 2007, 9). Etsivässä nuorisotyössä nuoria on ohjattu muun muassa mielenterveyspalveluihin, kuntoutukseen ja muuhun terveydenhuoltoon, sosiaalitoimeen, velkaneuvontaan, työ- ja elinkeinotoimistoon, työpajalle, asumisneuvontaan, opiskelemaan sekä asioimaan Poliisin kanssa (Aaltonen 2011, 44). Etsivän työn perustehtäviin kuuluu näin täydentää olemassa olevia nuorten palveluja ja kertoa niistä nuorille sekä vastaavasti myös kartuttaa tietoa kentältä nuorten parista ja tiedottaa toimijoita nuorten tarpeista. Näin etsivä työ edistää omalla panoksellaan nuorille suunnatun palveluntarjonnan kehittymistä. (Huhtajärvi 2009, 446.)

Nuorten parissa etsivällä työllä on tärkeä merkitys myös läsnäolon kautta monessakin mielessä. Nuorten keskuudessa yhtenä etsivän työn tehtävänä on luoda luotettavan aikuisen läsnäolon tuoma turva sekä välitön mahdollisuus aikuiskontaktiin. Usein jo pelkkä näkyvillä olo voi olla hyvinkin merkityksellistä turvallisuuden kannalta. (Läsnäolon nuorisotyö 2007, 9.) Lisäksi kypsän aikuisen läsnäololla voi olla nuorelle esikuvallinen merkitys esimerkin voiman kautta. Etsivän työn tekijä on nuorille lähellä oleva aikuisen malli, jonka positiivisia puolia voi omaksua ja mahdollisia negatiivisia puolia väistellä.

Erityisen tärkeitä tällaiset aikuiset roolimallit ovat niille nuorille, joiden omasta lähipiiristä uupuu hyviä aikuiskontakteja. (Hjort 1995, 79–80.)

3.3 Etsivän työn luonne

Etsivän työn tavoitteena on, että nuoren ja etsivän työn tekijän välille syntyisi luottamuksellinen kontakti, jossa nuoren vaikeiksi kokemiin asioihin voitaisiin yhdessä tarttua ja niitä käsitellä. Yhteistyössä on tarkoituksena tarkastella nuoren elämäntilannetta ja pyrkiä löytämään sellaisia ratkaisuja kuten toimintoja, toimenpiteitä tai elämäntilanteen muutokseen johtavia käyttäytymismalleja, joista nuori kokee itselleen olevan jatkossa hyötyä. (Läsnäolon nuorisotyö 2007, 10.) Yksilöllinen, kohdennettu ja intensiivinen tuki asiakasnuorelle on etsivän työotteen perusta, jonka avulla pyritään vähentämään haittoja ja tukemaan mahdollisuuksia siihen, että asiakasnuoret voivat löytää motivaation ja voimavaroja muuttaa elämänsä suuntaan, jota he itse pitävät hyvänä. Etsivä työ voidaan näin nähdä tukea antavana työmenetelmänä, jolla pyritään vaikuttamaan osallisuuden ulkopuolelle jääneiden nuorten mahdollisuuteen elää arvokasta elämää ja tavoitella asioita, joita he pitävät tärkeinä. (Juvonen 2010, 76; Kaartinen-Koutaniemi 2012, 22, 93.)

Etsivässä työssä etualalla on siis ennen kaikkea yksilö itse, eivät yhteiskunnalliset normit tai työntekijän asiantuntijuus (Hjort 1995, 27; Huhtajärvi 2009, 452). Ajatuksena on, että koska etsivässä työssä ollaan asiakkaan maaperällä, siellä kohdataan asiakkaan ehdoilla (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 24). Etsivä työ perustuu siksi ennen kaikkea vapaaehtoiseen sopimukseen nuoren kanssa sekä nuoren tahdon ja tarpeiden kunnioittamiseen tuomitsematta. Etsivässä työssä tärkeää on pyrkiä herättämään nuoressa luottamusta avoimella vuorovaikutuksella ja osoittaa aitoa kiinnostusta nuoren elämää kohtaan. Asiakastyön lähtökohtana tässä työmenetelmässä pidetään yhteisissä keskusteluissa avautuvaa todellisuutta eli nuoren omaa kertomusta ja tulkintaa elämäntilanteestaan. (Juvonen 2010, 76.) Näin ollen etsivä työ korostaa nuoren yksilöllisyyttä, omaehtoisuutta, itsemääräämisoikeutta ja luovuttamatonta arvoa luottamuksellisuuden piirissä (Kirkkohallitus 2012, 34).

Etsivää työtä ohjaa työtä määrittelevä ihmiskäsitys ja siitä nouseva etsivän työn etiikka. Vaikka yhteiskunnan silmissä etsivän työn kohteena olevat ihmiset ovat ensisijaisesti syrjäytyneitä, marginaalissa olevia ja ongelmaisia, etsivän työn näkökulmasta he ovat yhtä arvokkaita ihmisiä kuin kaikki muutkin. Käsitys yhtäläisestä ja kiistämättömästä ihmisarvosta johtaa etsivän työn etiikkaan, jonka mukaan jokaisella kohdatulla ihmisellä on yhtäläinen ihmisarvo ja siksi heitä pitää kohdella myös sen mukaisesti. Etsivä työ ei näin ole vain yksittäinen työmenetelmä, vaan se on ennen kaikkea työntekijän ammatillinen asenne kohtaamiinsa ihmisiin. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 21, 54, 70.) Etsivän työn ihmiskäsitys ja etiikka mukailevat pitkälti kristinuskon opin ydintä, ja varmasti siksi etsivä työ työmenetelmänä soveltuu niin hyvin myös kirkon työhön.

3.4 Etsivän työn prosessikuvaus

Etsivä työ on prosessinomainen työmuoto, jossa asiakkuus voidaan jakaa vaiheisiin. Yksi tapa jäsentää etsivän työn asiakkuusprosessia on jakaa se kuuteen osaan, joita ovat kartoitus ja havainnointi, etsiminen, kontaktin otto, luottamuksen rakentaminen ja syventäminen, motivointi sekä ohjaaminen olemassa oleviin auttamis- ja palvelujärjestelmiin (Huhtajärvi 2009, 447). Kirjallisuuden valossa ilmenee, että nimikkeet näille työvaiheille voivat vaihdella hieman, mutta sisällöt mukailevat toisiaan.

Etsivän työn perusta on kartoitus, jonka pohjalta määritetään etsivän työn tarve kullakin alueella ja eri paikoissa. Etsimisen lähtökohta on puolestaan tulla nähdyksi ja huomioituksi alueella, jossa päivystetään. Etsiminen edellyttää etsivän työn tekijöiltä lisäksi aktiivista hakeutumista nuorten luo ja ajan tarjoamistaan heille, koska ei voida olettaa ja odottaa, että nuoret aina itse aktivoituisivat kontaktin ottoon. Etsimisen ja löytämisen jälkeen alkaa varsinainen kontaktin luominen. (Huhtajärvi 2009, 447.)

Etsivän työn prosessissa pääperiaate kontaktin saamiseksi nuoriin on luoda heihin myönteinen uteliaisuus ja halu tutustua etsivän työn tekijöihin sekä varmistaa, että kontaktin saaminen etsivän työn tekijöihin on mahdollista koko ajan. Kontaktin saamiseen on tilanteista riippuen monia keinoja – usein kontakti nuoriin syntyy ryhmän kautta tai erilaisissa ryhmätilanteissa. Kun kontakti on luotu, voi tilanne edetä vähitellen luottamuksen rakentamiseen ja syventämiseen. (Huhtajärvi 2009, 448.)

Luottamussuhteen syntyminen on vastavuoroinen prosessi, joka vaatii usein aikaa. On luonnollista, että nuori ensin testaa etsivän työn tekijää ja tämän luotettavuutta ja vasta varmistuttuaan tästä pystyy kertomaan olennaisia asioita itsestään ja elämäntilanteestaan. Luottamuksen luomisessa on tärkeää, että nuorella on vapaus niin myönteisten kuin kielteistenkin tunteiden ilmaisemiseen ja kontakti työntekijän kanssa on avoin. On tärkeää, että etsivän työn tekijän kiinnostus nuorta kohtaan pohjautuu muuhunkin kuin vain nuoren ongelmiin. (Huhtajärvi 2009, 448.)

Etsivää työtä tekevät sekä ammattilaiset että vapaaehtoiset. Vapaaehtoisvoimin toteutuksessa etsivässä työssä vapaaehtoinen itse pääsee harvoin viemään prosessia nuoren kanssa loppuun saakka, sillä hänen aikansa esimerkiksi katupäivystyksen yhteydessä on rajallinen. Vapaaehtoiset ovat pikemminkin nuorille väylä etsivän työn ammattilaisten luo, ja työntekijöiden työ on saattaa prosessi loppuun saakka yhdessä nuorten kanssa. Usein tämä saumakohta vapaaehtoisten ja työntekijöiden välillä on paikannettavissa prosessin vaiheeseen, jossa luottamus on luotu ensikontaktissa ja on mahdollista ohjata nuori eteenpäin.

Työntekijän ja nuoren välinen luottamus luo edellytyksiä psykososiaaliseen muutos- ja motivointityöhön. Työn tavoitteena on saada aikaan nuoren elämään hyviä muutoksia sekä sisäisesti että ulkoisesti. Motivointi on ennen kaikkea muutoshalun herättämistä. Kaikkien tehtyjen valintojen tulee lähteä nuoren omasta motivaatiosta, keskiössä on asiakasnuori ja hänen ratkaisunsa. Työntekijän rooli on uskoa muutoksen mahdollisuuksiin ja nähdä nuoren vahvuudet, joiden varaan muutosta voidaan lähteä yhdessä rakentamaan. Kun nuori on motivoitunut muutokseen, työntekijän tehtäväksi jää tukea häntä sekä ohjata jo olemassa olevien palveluiden piiriin. (Huhtajärvi 2009, 448–449.)

Ohjaamisen kautta pyritään muun muassa madaltamaan kynnyksiä olemassa olevien palveluiden piiriin hakeutumisessa ja siirtämään asiakasnuori hänen tarvitsemiinsa varsinaisiin hoito- ja palvelupisteisiin saumattomasti. Nuori ja työntekijä yhdessä etsivät parhaan mahdollisen palvelun ja työntekijä voi tarvittaessa tulla aluksi nuoren mukaan. Työntekijän rooli on siis olla rinnalla kulkija, joka auttaa nuoren alkuun ja kannustaa jatkamaan valitulla tiellä. Etsivä työ ei näin ollen toimi yksinään ilman olemassa olevaa

palvelujärjestelmää, vaan se pikemminkin työllään tukee, muttei korvaa sitä. (Huhtajärvi 2009, 449.)

On tärkeää muistaa, että prosessin jäsentäminen vaiheiksi on eri asia kuin varsinaisen työn tekeminen asiakkaan kanssa. Etsivä työ kentällä ei etene suoraviivaisesti, joten edellä kuvatut työvaiheet eivät välttämättä seuraa toisiaan kronologisesti. Työvaiheet voivat mennä limittäin toistensa päälle, työskentely pysähtyä tai kulkea taaksepäin. Kunkin asiakkaan kanssa prosessi on erilainen. Jo etsivän työn etiikka sanelee, ettei työskentely voi edetä jäykän mallin mukaisesti, koska työn eri vaiheet toteutuvat joka tapauksessa asiakkaan tarpeiden mukaan ja hänen ehdoillaan. (Huhtajärvi 2009, 449; Kaartinen-Koutaniemi 2012, 69.)

4 PALVELUOPERAATIO SAAPAS

4.1 Palveluoperaatio Saappaan synty ja historia

Palveluoperaatio Saapas on yksi evankelisluterilaisen kirkon nuoriso- ja erityisnuorisotyön muodoista, jota toteutetaan etsivän työn menetelmin (Nuorten Keskus ry 2010a). Saappaan toiminta sai alkunsa Helsingin ja Vantaan seurakuntien nuorisotyötä tekevien työntekijöiden aloitteesta vuonna 1972. Seurakuntien työntekijät ennakoivat, että Keimolan moottoriurheilukeskuksessa järjestettävä rock-tapahtuma tulee aiheuttamaan riskitilanteen tapahtumaan osallistuville nuorille. Alkoholien käyttöä ja huumeiden levitystä tapahtuma-alueella pelättiin ja tapahtumien ennakoitiin osoittautuvan oikeaksi, sillä ilman seurakuntien työntekijöiden toteuttamaa operaatiota tilanteesta olisi muodostunut katastrofi. Tästä tapahtumasta alkoi seurakuntien festivaalitoiminta, joka laajeni nopeasti Helsingin lisäksi Tampereelle, Turkuun ja Jyväskylään. (Alstela & Virtanen 1994, 8–9.)

Aluksi festivaalioperaatioita toteutettiin vain kesäajalla, kunnes vuonna 1975 oivallettiin, ettei ole mielekasta kouluttaa ryhmää vain kesän festivaaleja varten. Toiminnasta ryhdyttiin käyttämään nimeä Palveluoperaatio Saapas, ja koulutettua ryhmää alettiin käyttää ympärivuotisesti nuoriso- ja erityisnuorisotyön tehtävissä. Enää ei tarvinnut perustaa ja kouluttaa ryhmää vuosittain vain muutamaa tapahtumaa varten. Toiminnasta tuli jatkuvaa ja huomattiin, että aikuisten, koulutettujen saapaslaisten ryhmä kykenee ottamaan vastuuta nuorisotyöstä kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti. (Alstela & Virtanen 1994, 9.)

4.2 Palveluoperaatio Saappaan toimintamuodot ja -periaatteet

Palveluoperaatio Saapas on rekisteröity tavaramerkki evankelisluterilaisten seurakuntien nuoriso- ja erityisnuorisotyölle. Valtakunnallisesti Saapas-toimintaa ohjaa ja koordinoi Nuorten Keskus ry, mutta paikallisesti toimintaa ohjaa seurakunnan nimeämä työntekijä, jolla tulee olla Saappaan neuvottelukunnan myöntämä ohjaajatunnus. Saapasryhmässä voi toimia tehtävänsä koulutettu vapaaehtoinen, täysi-ikäinen henkilö. Koulutuksen tarkoitus on antaa vapaaehtoiselle valmiuksia nuoren sielunhoidolliseen koh-

taamiseen, tukemiseen sekä ensiavun antamiseen. (Nuorten Keskus ry 2010b, Nuorten keskus ry 2010c.)

Saappaan toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, luottamukseen, avoimuuteen sekä jokamiehen oikeuksiin ja kansalaisvelvollisuuksiin. Saappaan toiminta on ensisijaisesti alle 18-vuotiaisiin kohdistuvaa auttamis- ja sielunhoitotyötä. Saapaspartiot kulkevat joko jalkaisin tai autolla, antaen nuorelle mahdollisuuden luottamukselliseen keskusteluun ja aikuiskontaktiin. Nuori, joka ei pysty huolehtimaan itsestään, saatetaan kotiin, toiminta-alueella sijaitsevaan Saappaan tukipisteeseen tai jonnekin muuhun turvalliseen kohteeseen. Saappaan tukipisteelle voi nuori myös oma-aloitteisesti hakeutua. Jokaista nuorta autetaan yksilöllisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Päivystystehtävää suorittaessaan Saapas-vapaaehtoinen on salassapitovelvollinen. Vapaaehtoiset ovat asianmukaisesti vakuutettuja. (Hyvén ym. 2001, 81–83.)

Nuorisohuollollinen festivaalitoiminta on merkittävä osa Saappaan toimintaa. Joillakin paikkakunnilla Saappaan nimissä tehtävä työ rajoittuukin nimenomaan siihen yhteen toimintakertaan, jolloin seudulla järjestetään suuri nuorisofestivaali. Monissa, pääasiassa suuremmissa kaupungeissa Saapasryhmät päivystävät kaduilla viikoittain. Tärkein päivystyspäivä on perjantai, mutta joillakin paikkakunnilla partioidaan myös lauantai-iltaisina. (Kasari i.a., 1.) Tämä säännöllinen katupartiointi on Saappaan toimintakokonaisuuksista vahvimmin etsivää työtä. Saapasryhmä kokoontuu ennen päivystystä tekemään illan päivystyksestä suunnitelman, jonka perusteella lähdetään etsimään nuoria. Heille tarjotaan mahdollisuutta kontaktiin ja mikäli Saapas ja sen palvelut ovat hyödynnettävissä nuorten mielestä juuri silloin, Saapas tarttuu toimeen. Mikäli tällaista tarvetta ei ilmaannu, Saapas toivottaa hyvää illan jatkoa. Saappaan toiminta on näin ollen matalan kynnyksen auttamistyötä. Kontaktitilanteissa itsemääräämisoikeus on nuorella itsellään, mutta Saapas noudattaa kuitenkin lastensuojelulain velvoitteita ja hälyttää tarvittaessa virka-apua. (Nuorten Keskus ry 2010d.)

Festivaali- ja katupartioinnin lisäksi Saapas tekee etsivää nuorisotyötä myös internetissä. NettiSaappaan toiminta käynnistyi syksyllä 2011, ja se toimii samoin periaattein ja tavoittein kuin muutkin Saapas-ryhmät. NettiSaapas toimii Suomi24-sivuston Nuoret-osion keskustelupalstoilla sekä yli 16-vuotiaiden chatissa. NettiSaapas osallistuu NettiSaappaan omilla profiileilla käynnissä oleviin keskusteluihin sekä keskustelee nuorten

kanssa yksityisviestein. NettiSaapas on sitoutunut noudattamaan Nuorille suunnatun verkkotyön foorumin eettisiä periaatteita. (Nuorten Keskus ry 2010e.)

4.3 Jyvässeudun Saapas

Jyväskylässä Saapas on aloittanut toimintansa ensimmäisten joukossa vuonna 1973, mutta toiminta hiipui 1980–1990-lukujen taitteessa. Uudelleen se perustettiin vuonna 2006 ja toiminta on jatkunut tähän päivään. Aluksi Jyvässeudun Saapas päivysti pääasiassa Jyväskylän maalaiskunnan alueella, eli Palokka-Vaajakoski-Tikkakoski -välillä, sillä samaan aikaan päivysti myös toinen, kaupungin erityisnuorityötä tekevä organisaatio Synkkis (Grönholm 2013a). Nykyään alue on laajempi ja yhteistyö Synkkiksen kanssa on muuttunut siten, että alueet ovat yhteiset, mutta päivystysaika on porrastettu, jolloin Synkkis päivystää kello 14–22 välillä ja Saapas noin kello 20.00 alkaen. Ennen Synkkiksen vuoron lopetusta Synkkiksen ja Saappaan päivystäjät pitävät yhteisen palaverin päivän tapahtumista.

Jyvässeudun Saapas on tällä hetkellä miehistövahvuudeltaan yksi vahvimista Saapasryhmistä. Päivystäjiä on paljon ja näin ollen Jyvässeudun Saapas onkin tällä hetkellä Suomen suurin Saapas-ryhmä. Aktiivisia päivystäjiä viime vuonna oli yhteensä 76, ja yhdessä päivystyksessä on ollut parhaimmillaan 10 päivystäjää, kun taas toisaalla pienemmällä Saapas-ryhmillä päivystäjiä saattaa olla esimerkiksi vain kaksi. Kuitenkaan päivystäjiä ei Jyvässeudun Saappaalla ole aina näin runsaslukuisesti, vaan joskus perjantain päivystyksiä on jouduttu perumaan päivystäjien puutteen vuoksi. (Pääkkönen 2012; Grönholm 2013a.) Katupäivystyksen lisäksi Jyvässeudun Saapas on mukana myös festivaali- ja NettiSaapas-päivystyksissä.

Jyvässeudun Saapas on tehnyt yhteistyötä myös joidenkin Jyväskylän koulujen kanssa. Koulujen henkilökunnan ja oppilaiden tietämyksessä Saappaasta voi olla eroja alueittain, sillä eri alueseurakuntien työntekijöille on annettu Saappaasta kertova materiaali, jota he voivat hyödyntää kouluilla käydessään. Se, mitä asioita kouluissa puhutaan ja kuinka tarkasti Saappaasta kerrotaan sekä se käydäänkö kouluilla lainkaan, riippuu siis täysin aluetyöntekijästä. (Grönholm 2013a.)

Tilastot osoittavat, että vuonna 2012 kohtaamisia nuorten kanssa Jyvässeudun Saappaal-
la on kertynyt kaiken kaikkiaan reilusti yli tuhat. Näistä kohtaamisista poikia oli 70 % ja
kaikista kohdatuista nuorista suurin osa 15–17-vuotiaita. (Grönholm 2013b.) Huomioi-
tavaa on, että nämä tilastot eivät ole täysin tarkkoja vaan suuntaa antavia, sillä ikä on
tilastoinneissa usein päivystäjien oma arvio.

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMA

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää jyvaskyläläisten nuorten tietoisuutta, kokemuksia ja mielipiteitä Jyvässeudun Saappaasta ja sen toiminnasta sekä kartoittaa näiden tietojen ja nuorten omien kokemusten pohjalta kehittämistoiveita Saapas-toiminnan suhteen. Tärkeää oli pyrkiä hankkimaan laajalti taustatietoa aiheesta, jotta saisimme kyselylomakkeista mahdollisimman tarkoituksenmukaisia ja tutkimuksesta mahdollisimman luotettavan. Perimmäisenä tavoitteena opinnäytetyössämme oli saada kootuksi tutkittua tietoa, jonka avulla Jyvässeudun Saapas voisi kehittää toimintaansa tulevaisuudessa. Näiden tavoitteiden pohjalta muodostuivat seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Kuinka hyvin ja mitä jyvaskyläläisnuoret tietävät Jyvässeudun Saappaasta ja sen toiminnasta?
2. Millaisia kokemuksia jyvaskyläläisnuorilla on Jyvässeudun Saappaasta ja sen toiminnasta?
3. Mitä mieltä jyvaskyläläisnuoret ovat Jyvässeudun Saappaan toiminnasta kokemustensa pohjalta?
4. Millaisia kehittämistoiveita jyvaskyläläisnuorilla on Jyvässeudun Saapasta kohtaan?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuksen kohderyhmä ja tutkimusympäristö

Palveluoperaatio Saappaan työ kohdistuu pääasiassa alle 18-vuotiaisiin nuoriin ja sen perusteella tutkimuksen kohderyhmä oli helppo rajata. Kohderyhmäksi tavoiteltiin sen ikäisiä nuoria, joita Saapas kohtaa katupäivystyksissään. Jyvässeudun Saappaan tilastot vuosilta 2009–2012 osoittavat, että kohtaamisia alle 12-vuotiaiden kanssa on merkittävästi vähemmän kuin yli 12-vuotiaiden nuorten kanssa (Grönholm 2013b). Näiden tietojen perusteella tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin yläkoulua sekä toisen asteen koulutusta käyviä nuoria. Tutkimus kohdistui yläkoulun 7. ja 9. luokan sekä toisen asteen koulutuksen 2. luokan oppilaisiin, jolloin saatiin tutkimukseen osallistujiksi noin 12–18-vuotiaita nuoria. Nämä valinnat perustuivat siihen, että haluttiin valita kyseisestä ikäkaumasta tutkimukseen osallistujat tasaisin välein ja samalla tutkimuksen kohderyhmä näin täsmentyisi sekä rajautuisi. Kun tutkimukseen osallistujat valittiin luokka-asteilta kahden vuoden välein, voi se kuitenkin sisältää tasaisesti nuoria 12–18 ikäluokan väliltä.

Kohderyhmän täsmennyttyä seuraavaksi tuli valita koulut, jotka osallistuisivat tutkimukseen. Valittavien koulujen ja sitä kautta myös tutkimukseen osallistujien määrää pohdittiin teorian kautta. Perusohjeena voidaan pitää, että mitä suurempi otos on, sitä luotettavammats tulokset saadaan. Kohderyhmän ollessa suppea ja tutkijan käyttäessä jotakin tilasto-ohjelmaa saatujen vastausten määrän tulisi olla vähintään sata havaintoyksikköä. Kaiken kaikkiaan vastaajia olisi hyvä olla 200–300. (Vilka 2007, 57.) Näin ollen otimme tavoitteeksi, että tutkimukseen osallistujia saataisiin vähintään 200. Laskimme, että valitsemalla tutkimukseen yhdeksän koulua, saisimme siihen keskimäärin 225 osallistujaa.

Riittävään otantaan tarvittiin käytännössä kolme 7. luokkaa, kolme 9. luokkaa sekä kolme toisen asteen 2. luokkaa. Koulut päätettiin valita arpomalla, jolloin tutkimuksemme otantamenetelmäksi valikoitui satunnaisotannan sekä yksivaiheisen ryväotannan yhdistelmä. Satunnaisotannassa on kyse arvonnasta, jossa mahdolliset yksiköt tai yksilöt – tässä tapauksessa Jyväskylän koulut – ovat koottuina yhteen ja jokaisella niistä

on sama todennäköisyys tulla valituksi. Yksivaiheisesta ryväotannasta on kyse silloin, kun yksilön sijaan arvotaankin ryhmä, josta jokainen yksilö pääsee tutkimukseen mukaan. (Valli 2010, 115–116.) Toteutimme arvonnin itse, mutta aikataulujen yhteensovittamisen helpottamiseksi päätimme antaa kouluille vapauden valita, mikä arvotun luokka-asteen luokista tutkimukseen osallistuisi. Kun arvonta kaikkien luokkien kohdalla oli suoritettu ja yhdeksän koulua valittu, aloimme ottaa yhteyttä koulujen rehtoreihin.

Koulujen osallistuminen tutkimukseen ei ollutkaan niin yksinkertaista kuin olimme toivoneet. Suurin osa arpomistamme kouluista kieltäytyi tutkimukseen osallistumisesta muun muassa aikatauluongelmiin vedoten, joten arvoimme uudet koulut. Selvisi, että monet koulut olivat jo mukana erilaisissa tutkimuksissa, joten edelleen moni koulu kieltäytyi, ja lopulta olimme käyneet arvonnassa kaikki Jyväskylän peruskoulut läpi. Jouduimme joustamaan yhdeksän koulun tavoitteestamme, kun kaikista Jyväskylän peruskouluista kolme oli ilmoittanut osallistuvansa tutkimukseen. Lisäksi tähän mennessä olimme saaneet kahdelta lukiolta varmuuden tutkimukseen osallistumisesta. Tasapuolisuuden vuoksi päätettiin rajata myös lukioiden määrä kahteen, jottei vanhempien vastaajien määrä suhteessa nuorempiin olisi liian suuri. Näin ollen saimme tutkimukseen mukaan yhden 7. luokan, kaksi 9. luokkaa sekä kaksi lukion 2. luokkaa.

6.2 Tutkimusmenetelmät

Tämä tutkimus on ensisijaisesti kvantitatiivinen tutkimus, jonka lähtökohdista käsin tehty tutkimus selittää ilmiöitä numeerisesti lukumäärin ja prosenttiosuuksin sekä kuvaa asioita suureiden avulla. Se antaa yleisen kuvan eri asioiden välisistä riippuvuuksista ja paljastaa tutkittavissa ilmiöissä tapahtuneita muutoksia. Tämä tutkimusote edellyttää riittävän suurta ja edustavaa otosta, jotta voidaan luotettavasti kartoittaa olemassa oleva tilanne tutkimuskohteesta vastaten kysymyksiin mikä, missä, kuinka paljon ja kuinka usein. (Heikkilä 2004, 16–17.) Nämä määrälliselle tutkimukselle tyypilliset tutkimuskysymykset muodostivat pitkälti myös tämän tutkimuksen tutkimusasetelman, mistä syystä kvantitatiivinen lähestymistapa oli mielestämme meille sopivin ratkaisu toteuttaa tutkimuksemme. Tutkimustapana kyselytutkimus oli puolestaan mielestämme paras tapa tavoittaa kohderyhmän nuoret, joten tässä tutkimuksessa tutkimusaineisto päädyttiin keräämään puolistrukturoidulla kyselylomakkeella (liite 1).

Tässä tutkimuksessa on lisäksi kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusosuus avointen kysymysten muodossa. Se täydentää muutoin kvantitatiivisista lähtökohdista käsin toteutettua tutkimusta niiltä osin, kun se on ollut tarkoituksenmukaista. Tutkimus toteutettiin näin triangulaationa eli eri tutkimusmenetelmiä samassa tutkimuksessa hyödyntäen. Sen lisäksi, että menetelmien yhteiskäytön toivottiin monipuolistavan tutkimusaineistoa ja tarkentavan tutkimuksen validiutta eli pätevyyttä, oli menetelmien yhteiskäytön mahdollisuus meille opinnäytetyön tekijöinä myös oiva opinpaikka tutustua sekä kvantitatiivisen että kvalitatiivisen tutkimuksen perusteisiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 218.)

6.3 Kyselylomake ja aineiston keruu

Kyselylomake on yksi perinteisimmistä tavoista kerätä tutkimusaineistoa. Se on aineiston keräämisen tapa, jossa kysymysten muoto on standardoitu eli vakioitu, mikä tarkoittaa, että kaikilta kyselyyn vastaajilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja täysin samalla tavalla. Kyselylomaketta käytetään usein aineistonkeruumenetelmänä, kun halutaan selvittää henkilöitä koskevia asioita kuten mielipiteitä, asenteita, arvoja, ominaisuuksia tai käyttäytymistä. (Vilka 2007, 28.) Menetelmänä se on nopea tutkimustapa kerätä ja analysoida laaja tutkimusaineisto, sillä kyselytutkimuksessa voidaan kysyä samanaikaisesti monia asioita suurelta joukolta vastaajia. Tutkijalle on myös eduksi, että kyselytutkimukseen liittyvät aikataulut ja kustannukset voidaan arvioida etukäteen melko tarkasti. (Hirsjärvi ym. 2004, 184.)

Tutkimustehtävän luonne sekä tutkimuksen kohderyhmä ja sen suuruus olivat lähtökohdina sopivan menetelmän valinnalle. Kyselylomake tutkimustapana soveltui edellä kuvattujen ominaisuuksien vuoksi mielestämme parhaiten tähän tutkimukseen, sillä tarkoitus oli saada mahdollisimman kattava otos perusjoukosta rajallisin resurssein. Pyrimme valmistamaan ja toteuttamaan kyselyn mahdollisimman hyvin, sillä tiedostimme, että tutkimuksen onnistumisen edellytys on selkeä ja tarkka mittari.

Kyselylomaketta laatiessa koko työskentelyn lähtökohtana pidettiin sen pohjautumista tutkimuksen tavoitteisiin ja tutkimusongelmiin (Valli 2010, 104). Eritoten kvantitatiivi-

sessä tutkimuksessa teoriapohjan merkitys korostuu läpi koko työn, sillä aina on tiedettävä täsmällisesti, mitä tutkitaan, sillä muuten ei voi tietää, mitä pitää mitata (Vilka 2007, 36). Näin ollen ennen varsinaisen kyselylomakkeen tekoa tutustuimme aihealueeseen liittyvään teoriatietoon, kuten Saappaan vapaaehtoistyöntekijöiden koulutusmateriaaliin, jotta pystyimme laatimaan mahdollisimman oleellisia kysymyksiä tutkimusongelmaamme nähden.

Edellä mainitusta syystä kysymysten tekemiseen ja muotoiluun kiinnitettiin erityistä huomiota. Kysymyksistä pyrittiin tekemään mahdollisimman selkeitä ja yksiselitteisiä, minkä lisäksi tarkistettiin, etteivät ne ole johdattelevia tai mittaa kerralla kuin yhtä asiaa. Sanamuotoihin kiinnitettiin mittavasti huomiota nuoren vastaajaryhmän takia niin, että käytetyt käsitteet olivat mahdollisimman ymmärrettävää yksinkertaista arkikieltä. Kysymykset pyrittiin lisäksi muotoilemaan mahdollisimman henkilökohtaisiksi, jotta vastaaminen tuntuisi luonnolliselta ja vastaaja kokisi, että hänen vastauksistaan ollaan aidosti kiinnostuneita. (Valli 2010, 103–106.) Niin ikään lomaketta tehdessä panostettiin siihen, että kysely olisi ohjeistettu tarpeeksi tarkasti, se etenisi loogisesti ja olisi pituudeltaan sopivan mittainen olematta liian pitkä, mutta kattaen kuitenkin kaikki sisältöalueet (Heikkilä 2004, 48).

Myös kysymystyyppjä mietittiin jokaisen kysymyksen kohdalla tarkasti, jotta ne mittaisivat kysyttävää asiaa aina mahdollisimman hyvin (Vilka 2007, 71). Kvantitatiiviselle tutkimukselle ominaisesti kyselylomake (liite 1) sisälsi pääosin sellaisia kysymyksiä, joita oli myöhemmin analysointivaiheessa mahdollista käsitellä tilastollisin menetelmin. Kvalitatiivisen osuuden kyselyssä muodostivat sekamuotokysymykset kysymyksissä 5 ja 9 sekä avoimet kysymykset kysymyksissä 18 ja 19. Sekamuotoisiin kysymyksiin eli kysymyksiin, joissa suljettujen vastausvaihtoehtojen lisäksi löytyy avoin vaihtoehto (muu, mikä?) päädyttiin, koska haluttiin minimoida monivalintakysymyksissä vastaamatta jättämisen riskit, mikäli kysymysten laatimisessa ei olisi osattu ottaa huomioon kaikkia mahdollisia vastausvaihtoehtoja (Heikkilä 2004, 52). Avoimissa kysymyksissä lomakkeen lopussa haluttiin puolestaan antaa vastaajille mahdollisuus ilmaista näkemyksiään tarkkaan määriteltyjä vaihtoehtoja laajemmin omin sanoin vastaten ja samalla kerätä varteenotettavia parannusehdotuksia monimuotoisesti (Hirsjärvi ym. 2004, 190). Koska avoimiin kysymyksiin jätetään helposti vastaamatta, niiden käyt-

tö harkittiin tarkkaan ja niitä käytettiin tässä tutkimuksessa vain silloin, kun ei ollut mielekästä käyttää valmiita vastausvaihtoehtoja (Heikkilä 2004, 49).

Ennen kyselyn varsinaista toteuttamista kyselylomakkeen toimivuus pyrittiin varmistamaan lomakkeen testauksella ja testaajien palautetta hyödyntäen tehdyillä muutoksilla. Kyselylomaketta testasivat Saappaan vapaaehtoistyöntekijät ja opiskelutoverimme lapset, jotka kuuluivat samaan ikäluokkaan kohderyhmämme nuorten kanssa. Palautteen pohjalta muutoksia tehtiin vielä jonkin verran lähinnä lomakkeen kieliasuun, muun muassa avaamalla lyhenne ev.lut. ja muotoilemalla joitakin kysymyksiä paremmin ymmärrettäviksi nuorille. Palautteen pohjalta päädyimme myös siihen ratkaisuun, että teimme kyselylomakkeiden oheen lyhyen käsitemonisteen. Monisteista vastaajat pystyivät tarvittaessa tarkistamaan alakohtaisten sanojen – kuten hengellisyys ja kristilliset arvot – merkitykset. Yrityksistä huolimatta emme onnistuneet löytämään näille käsitteille korvaavia sanoja arkikielestä, joten termien avaus käsitemonisteen kautta tuntui parhaalta vaihtoehdolta.

Kyselylomake jakautui neljään osaan. Lomakkeessa samaa aihetta koskevat kysymykset ryhmiteltiin kokonaisuuksiksi, joilla oli selkeät otsikot (Heikkilä 2004, 48). Ensimmäisessä osassa kysyttiin taustatietoja vastaajasta. Kysymykset koskivat vastaajan sukupuolta ja ikää. Taustatietojen jälkeen painopiste siirtyi varsinaisiin tutkimusongelmiin. Kyselyn toisessa osassa kartoitettiin Saappaan tunnettuutta jyvaskyläläisnuorten keskuudessa ja kerättiin tietoa vastaajien kokemuksista. Tämä osa kyselystä kattoi kysymykset 3–13 ja sisälsi niin suljettuja kuin monivalintakysymyksiä sekä kaksi arvoasteikkoa, joissa vastaajan tuli arvioida asteikolla 1–5 (1 = ei ollenkaan tärkeä, 5 = todella tärkeä) Saappaan toiminnan tärkeyttä yleisesti sekä osana seurakunnan toimintaa. Tämä osa kyselyä muodostui lisäksi muun muassa kysymyksistä, miten hyvin Saapas ja sen logo tunnettiin nuorten keskuudessa, mitä kautta Saapas oli tullut vastaajille tutuksi ja millaisissa yhteyksissä nuoret olivat kohdanneet saapaslaisia.

Kolmas osa kyselystä käsitteli mielipiteitä Saappaan toiminnasta jyvaskyläläisnuorten kokemusten perusteella. Tämä osa kyselystä muodostui pelkästään väittämistä, joissa oli valmiit vastausvaihtoehdot. Vastausvaihtoehdot olivat 6-portaisena Likert-asteikkona: 1) täysin eri mieltä, 2) osittain eri mieltä, 3) ei eri eikä samaa mieltä, 4) osittain samaa mieltä, 5) täysin samaa mieltä ja 6) kysymys ei koske minua. Selkeyden vuoksi myös

vaihtoehto 6 eli *Kysymys ei koske minua* haluttiin pitää osana asteikkoa, sillä kyselylomakkeen rakenteen vuoksi oli mahdollista, että kyselyn kolmanteen osaan vastasi myös sellaisia vastaajia, joilla ei ollut kokemuksia saapaslaisten kohtaamisesta. Vastausvaihtoehto 6 oli myös ratkaisu niille, jotka olivat kohdanneet saapaslaisia, mutta kohtaaminen ei ollut kattanut väittämän sisältöä. Vastauksilla saatiin näin kartoitettua, miten hyvin kohtaamiset nuorten kanssa ovat onnistuneet.

Neljäs osa kyselystä keskittyi kartoittamaan nuorten kehittämistoiveita Jyvässeudun Saappaalle avoimella kysymyksellä ja keräämään vastaajilta palautetta kyselylomakkeesta. Avoimeen kysymysmuotoon päädyttiin, koska haluttiin saada vastaajien mielipiteet ja toiveet selville perusteellisesti ja tarjota heille mahdollisuus tuoda ajatuksiaan julki valmiita vastausvaihtoehtoja laajemmin (Valli 2010, 126; Hirsjärvi ym. 2004, 190). Avointen kysymysten vastaukset voivat joskus tuoda esille uusia näkökantoja ja hyvinkin vartenotettavia parannusehdotuksia, minkä vuoksi avoimen kysymysmuodon käyttö koettiin mielekkääksi nimenomaan tämän kysymyksen yhteydessä (Heikkilä 2004, 50).

Kysely päätettiin toteuttaa kontrolloituna kyselynä kouluilla valvotuissa olosuhteissa. Kontrolloitu kysely, jossa tutkija on itse paikalla, oli mielestämme paras ratkaisu tutkimuksen toteuttamiseksi. Selkeä etu tässä on se, että tutkija voi tarkentaa kysymyksiä, mikäli hän huomaa, ettei niitä ole ymmärretty oikein. Vastaavasti kyselyyn vastaajat voivat halutessaan kysyä, jos epäselvyyksiä ilmenee. Kontrolloidun kyselyn kautta pyrittiin myös siihen, että tutkimuksesta tulisi mahdollisimman luotettava eikä itsevalikoituvuus vinouttaisi otoksia. Jos tutkimukseen osallistuminen riippuisi vain omasta kiinnostuksesta, jäisivät aiheesta kiinnostumattomat tai tietämättömät helposti tutkimuksen ulkopuolelle. Itsevalikoituvuus tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että nuorille annettaisiin vain tutkimuksen sähköinen osoite, jolloin he saisivat omalla ajallaan vastata tutkimukseen. Tämä saattaisi olla tutkimuksen kannalta ongelmallista, sillä yleensä itsevalikoituvaan otokseen saadaan pääasiassa yksilöitä, jotka suhtautuvat tunnepitoisesti ja voimakkaasti tutkimuksen aiheeseen. Näin aiheesta kiinnostumattomien tai aiheesta tietämättömien yksilöiden mielipiteet jäisi huomioimatta eikä tutkimusta voitaisi yleistää niin sanottuun yleiseen mielipiteeseen. (Tilastokeskus 2009.) Vaikka kysely toteutettiin valvotuissa olosuhteissa, oli siihen vastaaminen luonnollisestikin vapaaehtoista.

Kysely toteutettiin koulujen atk-luokissa sähköisesti Webropol-ohjelmalla, jolla voi luoda verkossa julkaistavia kyselylomakkeita ja tutkimuksia, kerätä palautetta ja ilmoitautumisia sekä analysoida tuloksia (Webropol i.a.). Internetissä tapahtuva kysely oli mielestämme tehokkain tapa kerätä tietoa tutkimustamme varten. Näin tulokset olivat valmiiksi sähköisessä muodossa käsittelyä varten. Jotta kaikki olisi mahdollisimman selkeää, kysely aloitettiin instruktiolla (liite 2), jonka pohjalta annoimme oppilaille ohjeistuksen kyselyyn vastaamisesta. Ohjeistuksen yhteydessä jaettiin jokaiselle paperi, joka Webropol-linkin lisäksi sisälsi muutamia lomakkeessa käytettyjä sanoja ja niiden selitykset, jotta kaikki ymmärtäisivät lomakkeissa käytetyt spesifimmät käsitteet yhdenmukaisesti tarkoittamallamme tavalla. Kyselyn lopuksi keräsimme paperit talteen. (Valli 2010, 108.)

6.4 Aineiston analysointi

Aineiston käsittely alkoi toukokuussa 2013, kun kaikille kyselyyn osallistuneille kouluille oli kyselyt tehty. Kyselyt tehtiin pääosin Webropol-ohjelmalla, mutta yhden koulun kohdalla kysely toteutettiin käytännön syistä paperilomakkeilla. Joillakin kouluilla kyselyitä tehdessämme saimme tehdä kyselyn useammalle kuin yhdelle luokalle. Tästä johtuen kyselyyn osallistuikin yhteensä kahdeksan luokkaa aiemmin kaavaillun viiden luokan sijaan. Vastauksia saatiin yhteensä 130 kappaletta, mutta aineistoa läpikäydessä huomattiin yksi epäasiallisesti ja epäjohdonmukaisesti täytetty kyselylomake, joka siitä syystä hylättiin mahdollisen tulosten vääristymisen vuoksi (Heikkilä 1999, 130–131). Näin ollen vastauksia jäi 129 kappaletta. Tarkkaa vastausprosenttia ei ole kuitenkaan mahdollista saada, sillä kaikkia kyselyyn osallistuneita ei laskettu tutkimustilanteessa. Tilanteessa näytti siltä, että kaikki paikalla olleet avasivat kyselyn. Myöhemmin kuitenkin huomasimme, että Webropol-ohjelman mukaan kysely oli avattu 30 kertaa vastauksia kuitenkaan lähettämättä.

Kun aineisto oli kerätty, tulokset siirrettiin SPSS-ohjelmaan, johon lisättiin myös paperilomakkeiden vastaukset. Osa kyselyyn vastanneista oli ilmoittanut ikänsä syntymävuosina ikänsä sijaan. Näissä tapauksissa iät muutettiin sen mukaan, paljonko vastaajat tänä vuonna tulisivat täyttämään. SPSS-ohjelman avulla tuloksia tarkasteltiin frekvenssien, ristiintaulukoiden sekä korrelaatioiden kautta. Excelissä tuloksista tehtiin taulukoi-

ta ja kuvioita, jotka auttoivat kuvaamaan muuttujien välisiä yhteyksiä tarkemmin ja sitä, kuinka kyselyn vastauksista esiin tulleet asiat ovat kytkeytyneet keskenään (Heikkilä 1999, 150). Ristiintaulukoinnissa vastaajien ikää ja sukupuolta peilattiin suhteessa vastaajien kokemuksiin ja mielipiteisiin Saappaan toiminnasta, jolloin saatiin tietoa siitä, miten vanhempien ja nuorempien sekä toisaalta miesten ja naisten vastaukset eroavat toisistaan. Ikäryhmittäin vertailtaessa vastaukset jaettiin kahteen luokkaan: 13–16-vuotiaisiin sekä 17–19-vuotiaisiin. Aineistoa haluttiin tarkastella myös korrelaatioiden kautta, jolloin saatiin tutkimustulosten tueksi lisää tietoa niiden väittämien osalta, jotka koettiin merkityksellisimmiksi. Tulosten raportoinnissa pyrittiin poimimaan tilastollisesti merkittävät tulokset ja tuomaan esiin mahdollisia eroja ja yhteneväisyyksiä nuorten keskinäisten mielipiteiden ja kokemusten kohdalla.

Kysely sisälsi myös avoimen kysymyksen, jolla kartoitettiin vastaajilta kehittämistoiveita koskien Jyvässeudun Saappaan toimintaa. Vastauksia käsiteltiin aineistolähtöisesti sisällönanalyysimenetelmällä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä edetään empiirisestä aineistosta käsitteellisempään näkemykseen jostakin ilmiöstä ja näin saadaan vastaus tutkimustehtävään (Tuomi & Sarajärvi 2012, 112).

Miles ja Hebermanin esittämässä mallissa (Tuomi & Sarajärvi 2012, 108–110) laadullisen aineiston analyysi on kolmevaiheinen prosessi, johon kuuluu aineiston pelkistäminen, aineiston ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luominen. Aineiston pelkistämisesä analysoitava informaatio pelkistetään niin, että aineistosta karsitaan pois kaikki, mikä on tutkimukselle epäolennaista. Aineiston pelkistämistä ohjaa siis tutkimustehtävä. Tutkimuksessamme alkuperäisilmaukset Jyvässeudun Saappaan kehittämistoiveista ensin pelkistettiin, mikä auttoi karsimaan pois sellaiset vastaukset, jotka olivat tutkimukselle epäolennaisia tai epäasiallisia.

Aineiston ryhmittelyssä ryhmitellään aineistosta koodatut alkuperäisilmaukset ja käydään ne tarkasti läpi, jotta voidaan etsiä samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Luokittelu tiivistää aineiston, sillä yksittäiset tekijät sisällytetään yleisempiin ilmauksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 110–111.) Jyvässeudun Saappaalle kohdistetut kehittämistoiveet ryhmiteltiin niin, että alkuperäisilmauksista muodostuneet pelkistyt ilmaukset jaettiin selkeästi kolmeen alaluokkaan. Alaluokista muodostettiin lopulta ai-

neiston käsitteellistämisen kautta johtopäätökset eli kehittämissuhteet Jyväskylän Saappaan toiminnalle. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 110–111.)

7 TULOKSET

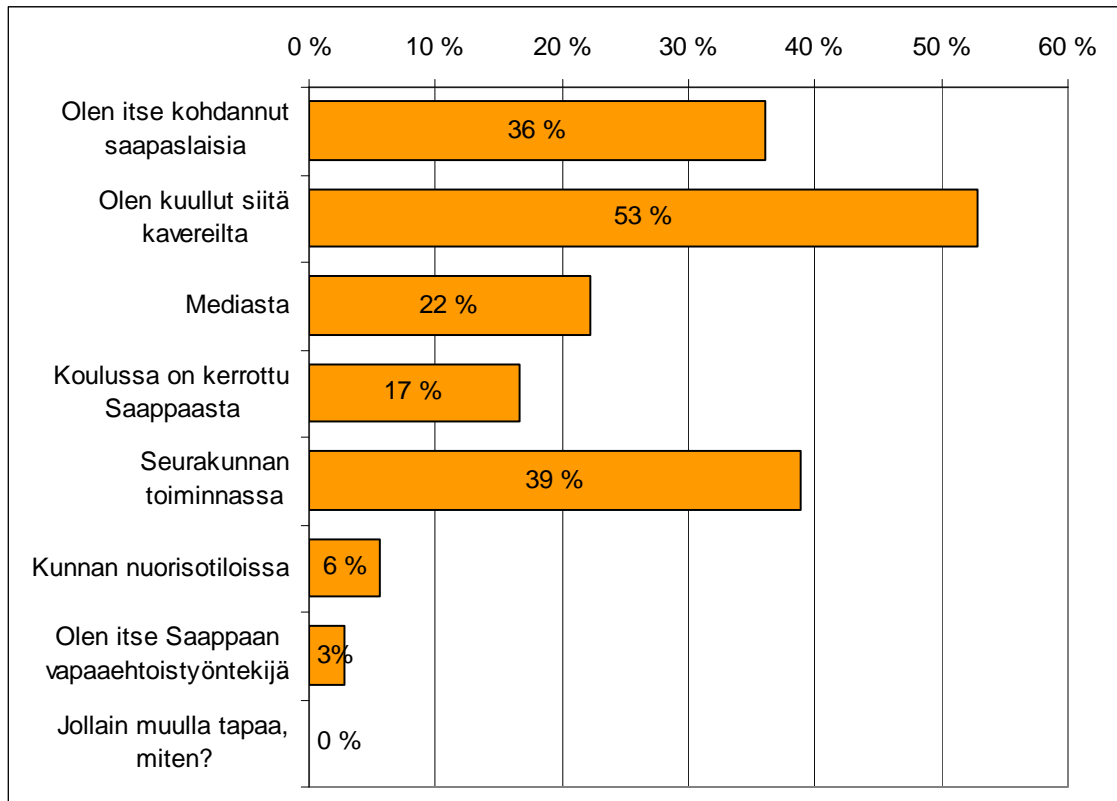
7.1 Vastaajien taustatiedot

Kaikista vastaajista (N=129) 47 % oli miehiä ja 53 % naisia. Vastanneista (n=128) 41 % oli iältään 13–16-vuotiaita ja 59 % 17–19-vuotiaita. Myöhemmin käytämme näistä ikäryhmistä termejä nuoremmat ja vanhemmat vastaajat. Vastaajien keski-ikä oli 16 vuotta.

7.2 Saappaan tunnettuus ja nuorten kokemukset Saappaan toiminnasta

Saappaan tunnettuutta kartoittaessa selvisi, että Saappaan logo oli tuttu 22 % vastaajista (n=127). Itse Palveluoperaatio Saappaan tiesi 29 % vastaajista (N=129). Vanhemmat vastaajat tiesivät Saappaan nuoria paremmin ja naiset miehiä paremmin, sillä vanhemmista 36 % ja nuoremmista 19 % tiesi, mikä on Palveluoperaatio Saapas, ja naisista 37 % tiesi Saappaan, kun taas miehistä 20 %. Tulosten jatkokäsittelyn selvennyksen vuoksi on hyvä mainita, että tässä kohdin niitä vastaajia, jotka eivät tienneet Palveluoperaatio Saapasta, ohjeistettiin päättämään kysely. Tämän vuoksi jatkossa vastausten määrä on vähentynyt merkittävästi.

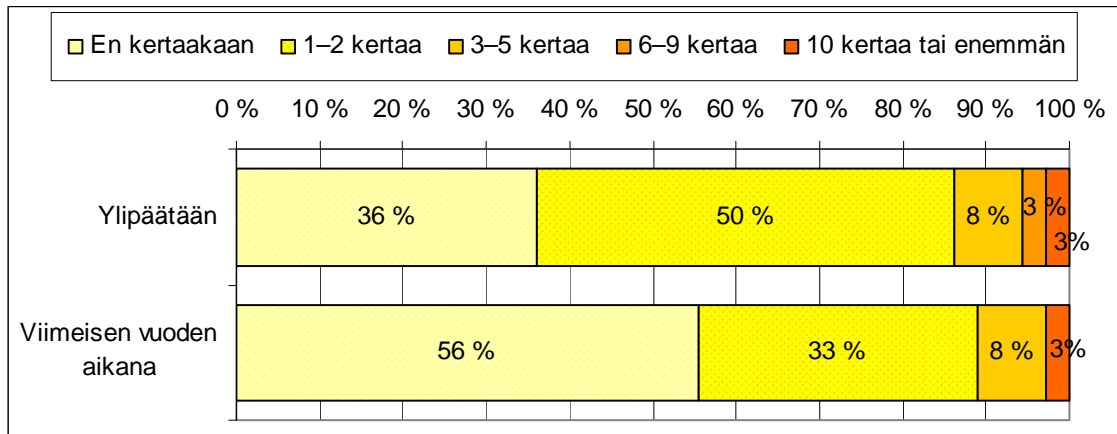
Kysyttäessä siitä, miten Palveluoperaatio Saapas on tullut tutuksi, vastanneista (n=36) yli puolet (53 %) vastasi kuulleen Saappaasta kavereiltaan ja 39 % vastasi sen tulleen tutuksi seurakunnan toiminnan kautta (kuvio 1). Saapaslaisia oli kohdannut itse 36 % vastanneista.

KUVIO 1. Miten Palveluoperaatio Saapas on tullut sinulle tutuksi? (n=36)

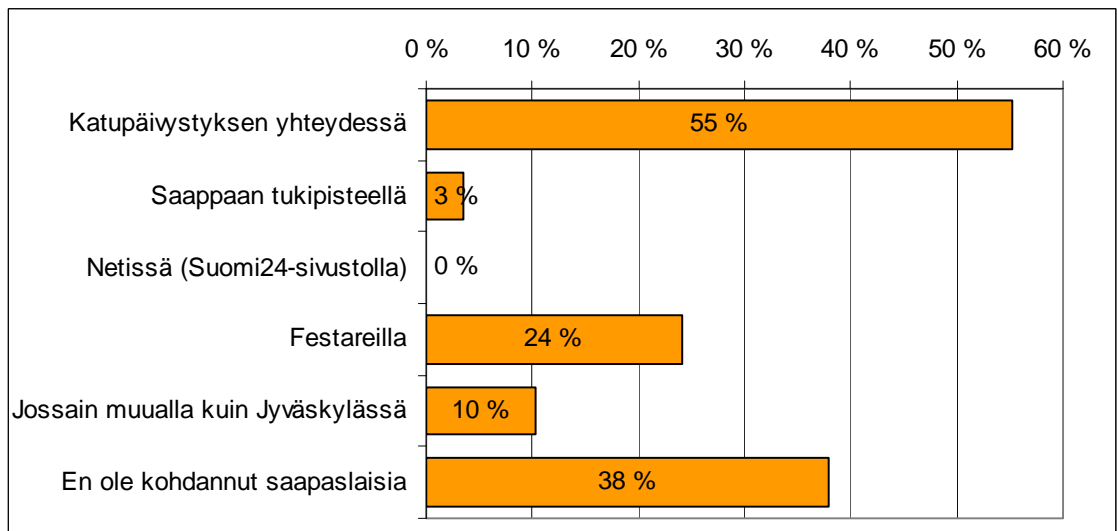
Kartoittaessa nuorten kohtaamisten määriä saapaslaisten kanssa (kuvio 2) selvisi, että vastanneista (n=36) puolet arvioi kohdanneensa saapaslaisia 1–2 kertaa. Tässä kohtaa tuloksissa huomion kiinnittää se, että nuoremmista 78 % on kohdannut saapaslaisia 1–2 kertaa, kun taas vanhemmista vastaava luku on 41 %. Vastanneista 36 % puolestaan vastasi, ettei ole kertaakaan kohdannut Saappaan vapaaehtoistyöntekijöitä, ja heistä kaikki olivat iältään 17–19-vuotiaita.

Vastanneista (n=36) 33 % arvioi viimeisen vuoden aikana tavanneensa saapaslaisia 1–2 kertaa, ja toisaalta 56 % vastanneista arvioi, ettei ole kohdannut saapaslaisia kertaakaan viimeisen vuoden aikana (kuvio 2). Viimeisen vuoden aikana miehet ovat kohdanneet saapaslaisia enemmän kuin naiset. Naisista 60 % ei ollut kohdannut saapaslaisia kertaakaan viimeisen vuoden aikana, kun taas miehistä vastaava luku on 45 %. Kaiken kaikkiaan kuitenkin naisilla oli enemmän kohtaamisia saapaslaisten kanssa kuin miehillä.

KUVIO 2. Arvioi kuinka monta kertaa olet kohdannut saapaslaisia. (n=36)

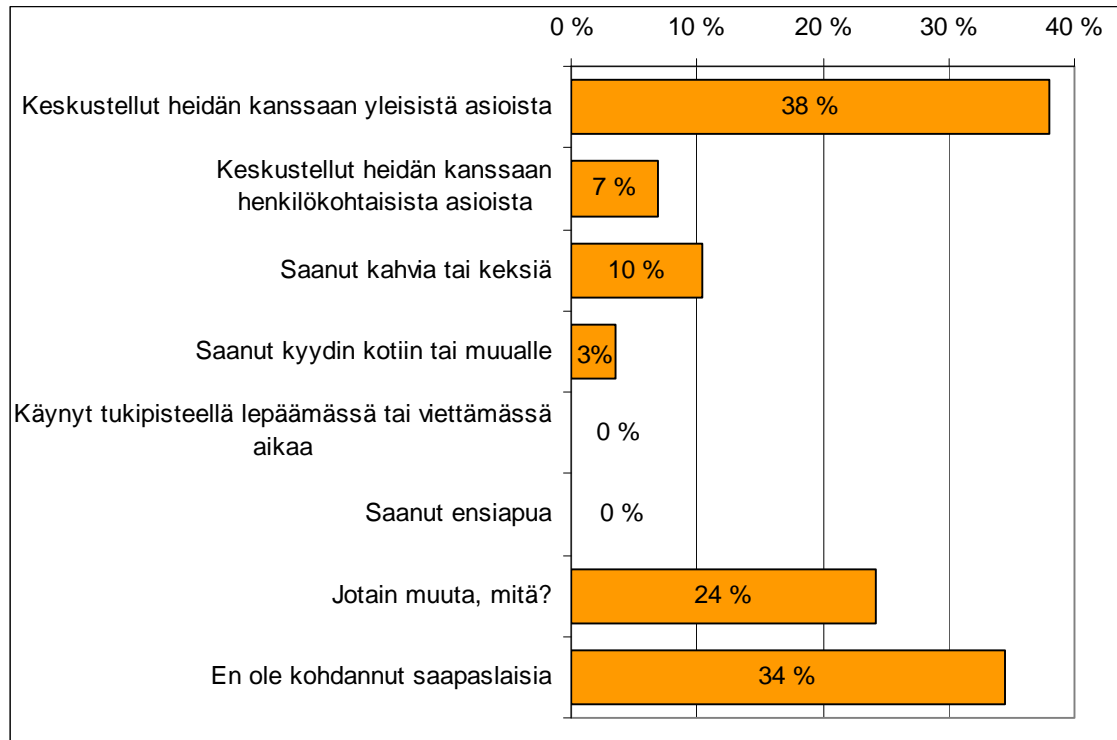
Nuorten kohtaamisia Saappaan kanssa kartoitettiin myös monivalintakysymyksellä, jonka tarkoituksena oli selvittää, missä yhteydessä saapaslaisia on kohdattu. Alla olevassa kuviossa 3 on esitetty eri vastausvaihtoehtojen välille jakautuneet tulokset prosentein. Vastanneista (n=29) reilu puolelle (55 %) Saapas on tullut tutuksi katupäivystyksen yhteydessä ja noin viidennekselle (24 %) festareiden kautta. Kyselyyn vastanneista 38 % oli vastannut, ettei ole kohdannut saapaslaisia.

KUVIO 3. Mikäli olet kohdannut saapaslaisia, missä yhteydessä? (n=29)

Kysyttäessä kohtaamisten sisällöstä saapaslaisten kanssa monivalintakysymyksellä yli kolmasosa (38 %) vastanneista (n=29) oli kohtaamisissa keskustellut heidän kanssaan yleisistä asioista ja 7 % henkilökohtaisista asioistaan (kuvio 4). Vastanneista 24 % oli laittanut vastauksensa avoimeen vaihtoehtoon. Näistä vastauksista ilmeni, että jotkut

vastaajat olivat kohdanneet saapaslaisia vain sattumalta ohi kulkiessaan. Joku vastaaja oli saanut tietoa Saappaasta koulussa ja joku kuunnellut esittelyä. Eräs vastaajista oli kirjoittanut juosseensa saapaslaisia karkuun.

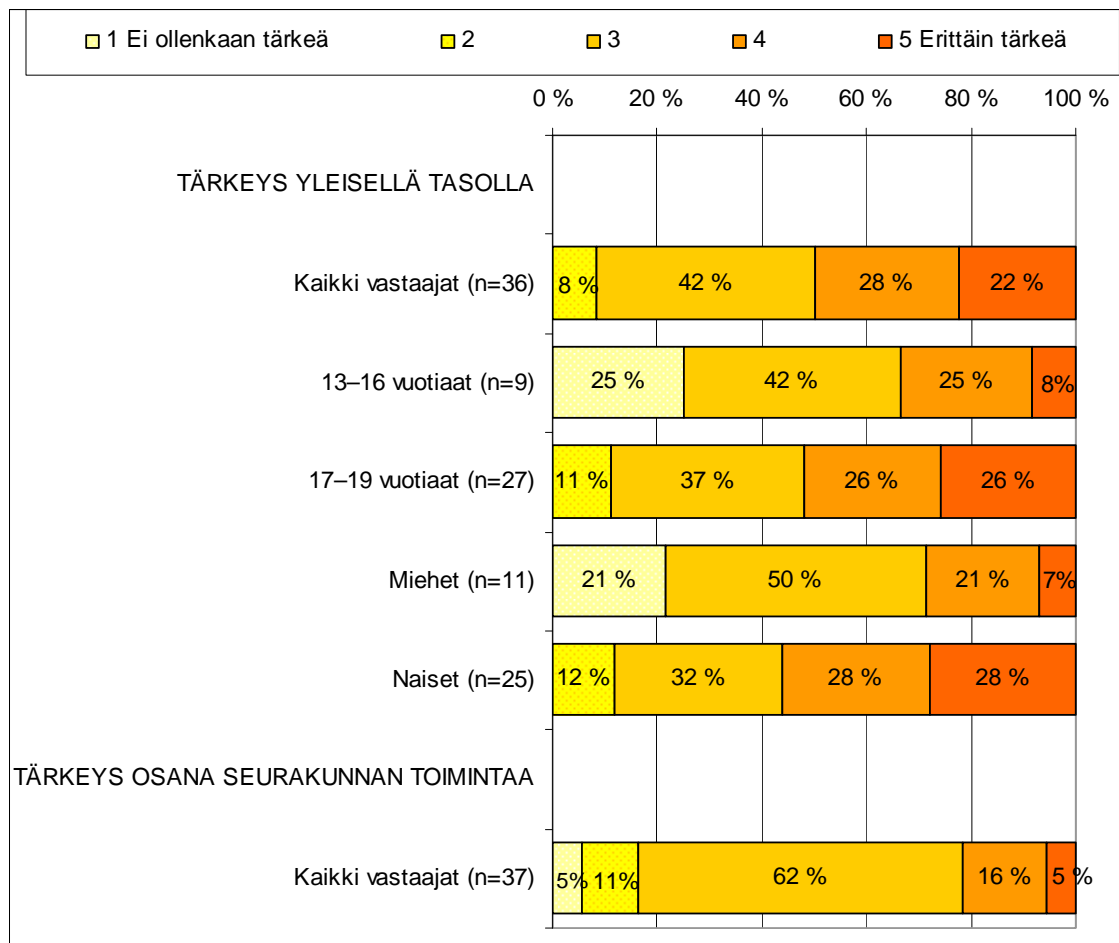
KUVIO 4. Mikäli olet kohdannut saapaslaisia, oletko... (n=29)

Selvittäessä nuorten tietoisuutta Saappaan päivystyksistä ilmeni, että vastanneista (n=36) 31 % tiesi, milloin Saapas päivystää. Kysymykseen siitä, tiedetäänkö Saappaalla olevan päivystyksen aikana päivystävä puhelin, vastanneista (n=36) 36 % vastasi tietävänsä, muttei ole koskaan soittanut siihen, kun taas 64 % ei tiennyt asiasta. Lisäksi kysyttiin, tietääkö vastaaja, että Saapas on yksi evankelis-luterilaisen kirkon nuoriso- ja erityisnuorisotyön muodoista. Vastanneista (n=36) yli puolet (53 %) tiesi Saappaan kuuluvan osaksi kirkon työtä. Vanhemmat vastaajat tiesivät asiasta nuorempia paremmin ja miehet paremmin kuin naiset.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan asteikolla 1–5 (1 = ei ollenkaan tärkeä, 5 = erittäin tärkeä) kuinka tärkeäksi he kokevat Saappaan toiminnan yleisellä tasolla sekä osana seurakunnan toimintaa. Kaikista vastanneista (n=36) puolet vastasi arvoasteikolla vastauksen 4 tai 5, kun taas 8 % vastasi arvoasteikolla vastauksen 2 (kuvio 5). Kukaan kysymykseen vastanneista ei kuitenkaan kokenut, ettei Saappaan toiminta olisi ollenkaan tärkeää.

Vanhemmat vastaajat kokivat Saappaan toiminnan tärkeämmäksi kuin nuoremmat vastaajat. Naisista 56 % vastasi arvoasteikolla vastausvaihtoehdon 4 tai 5, kun taas vastaava luku miehillä oli 36 %.

Kysymyksessä Saappaan tärkeydestä osana seurakunnan toimintaa vastaukset jakaantuivat siten, että kaikista vastanneista (n=37) 22 % valitsi arvoasteikolla vastausvaihtoehdon 4 tai 5 kun taas 16 % valitsi vastausvaihtoehdon 1 tai 2 (kuvio 5).

KUVIO 5. Arvioi asteikolla 1–5 kuinka tärkeäksi koet Saappaan toiminnan yleisellä tasolla ja osana seurakunnan toimintaa.

7.3 Mielenpitoet Saappaan toiminnasta kokemuksien pohjalta

Kolmas osa kyselystä käsitteli mielenpitoita Saappaan toiminnasta jyvaskyläläisnuorten kokemuksiin perustuen. Kysymykset muodostuivat kolmesta aiheesta, joita olivat lähestyminen, kohtaaminen ja hengellisyys. Tämä osa kyselystä muodostui pelkästään väittämistä, joissa oli valmiit vastausvaihtoehdot. Vastausvaihtoehdot olivat 6-portaisena Likert-asteikkona: 1) täysin eri mieltä, 2) osittain eri mieltä, 3) ei eri eikä samaa mieltä, 4) osittain samaa mieltä, 5) täysin samaa mieltä ja 6) kysymys ei koske minua.

Kyselylomakkeen väittämässä oli vastausvaihtoehto 6 eli *Kysymys ei koske minua* niille vastaajille, jotka olivat kohdanneet saapaslaisia, mutta kohtaaminen ei ollut kattanut väittämän sisältöä. Kyselylomakkeen rakenteen vuoksi oli mahdollista, että kyselyn kolmanteen osaan vastasi myös sellaisia nuoria, joilla ei ollut ollenkaan kokemuksia Saappaan kohtaamisesta. Todennäköisesti näistä syistä johtuen vastaukset painottuivat kyseiseen vaihtoehtoon. Selventävä jakauma vastausvaihtoehto 6:n ja muiden vaihtoehtojen välillä näkyy taulukoissa 1, 2 ja 3. Jotta vastausten jakautuminen muiden vastausvaihtoehtojen välillä voidaan todentaa selkeämmin, on taulukoiden rinnalle vastausvaihtoehtoista 1–5 laadittu kuviot 6 ja 7. Näissä kuvioissa vastaajien määrää on kuvattu prosenttien sijaan lukumäärillä, sillä vastaajien määrä oli niin vähäinen.

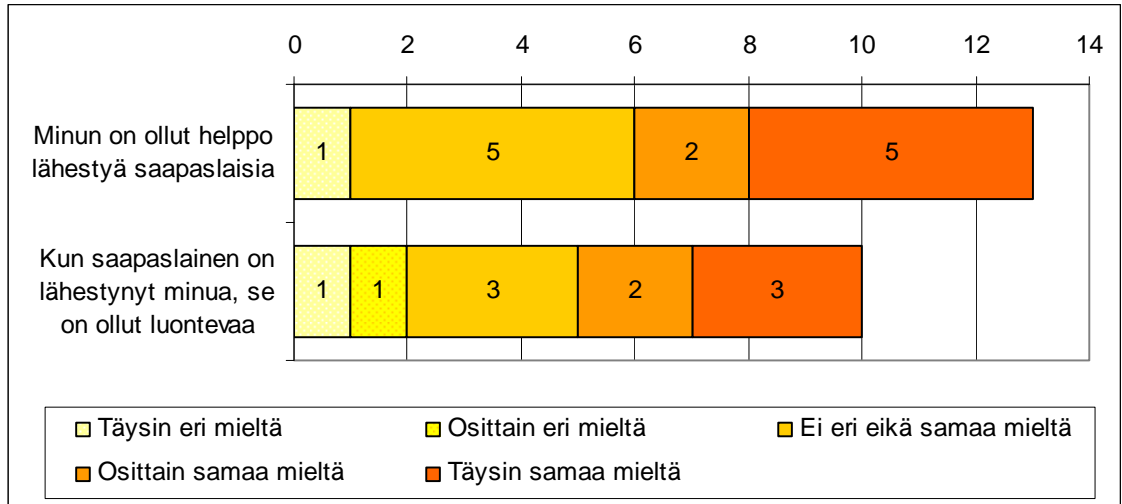
Kaksi ensimmäistä väittämää koskivat lähestymistä. Taulukosta 1 näkyy, miten näissä väittämässä vastaukset jakautuivat asteikolla vaihtoehtojen 1–5 ja 6 eli *Kysymys ei koske minua* välillä.

TAULUKKO 1. Vastausten jakautuminen lähestymistä koskevissa väittämässä.

	Vastaukset asteikolla 1–5	Kysymys ei koske minua
Minun on ollut helppo lähestyä saapaslaisia (n=35)	37 %	63 %
Kun saapaslainen on lähestynyt minua, se on ollut luontevaa (n=35)	29 %	71 %

Väittämään *Minun on ollut helppo lähestyä saapaslaisia* vastanneista (n=35) 5 koki olevansa täysin samaa mieltä, toisaalta 5 vastaajaa ei ollut eri eikä samaa mieltä tämän väittämän kanssa (kuvio 6). Lähestymisen luontevuudesta täysin samaa mieltä oli vastanneista (n=35) 3, niin ikään 3 vastaajaa ei ollut eri eikä samaa mieltä sen kanssa, onko

lähestyminen ollut luontevaa kohtaamisissa. Tuloksista käy ilmi, että vanhempien on ollut helpompi lähestyä saapaslaisia kuin nuorempien ja naisille lähestyminen on ollut miehiä helpompaa.

KUVIO 6. Lähestymistä koskevat väittämät (n=35, vastausvaihtoehto 6 *Kysymys ei koske minua* poistettu)

Yksitoista seuraavaa väittämää käsittelevät kohtaamisia. Taulukosta 2 näkyy, miten näissä väittämissä vastaukset jakautuivat asteikolla vaihtoehtojen 1–5 ja 6 *Kysymys ei koske minua* välillä.

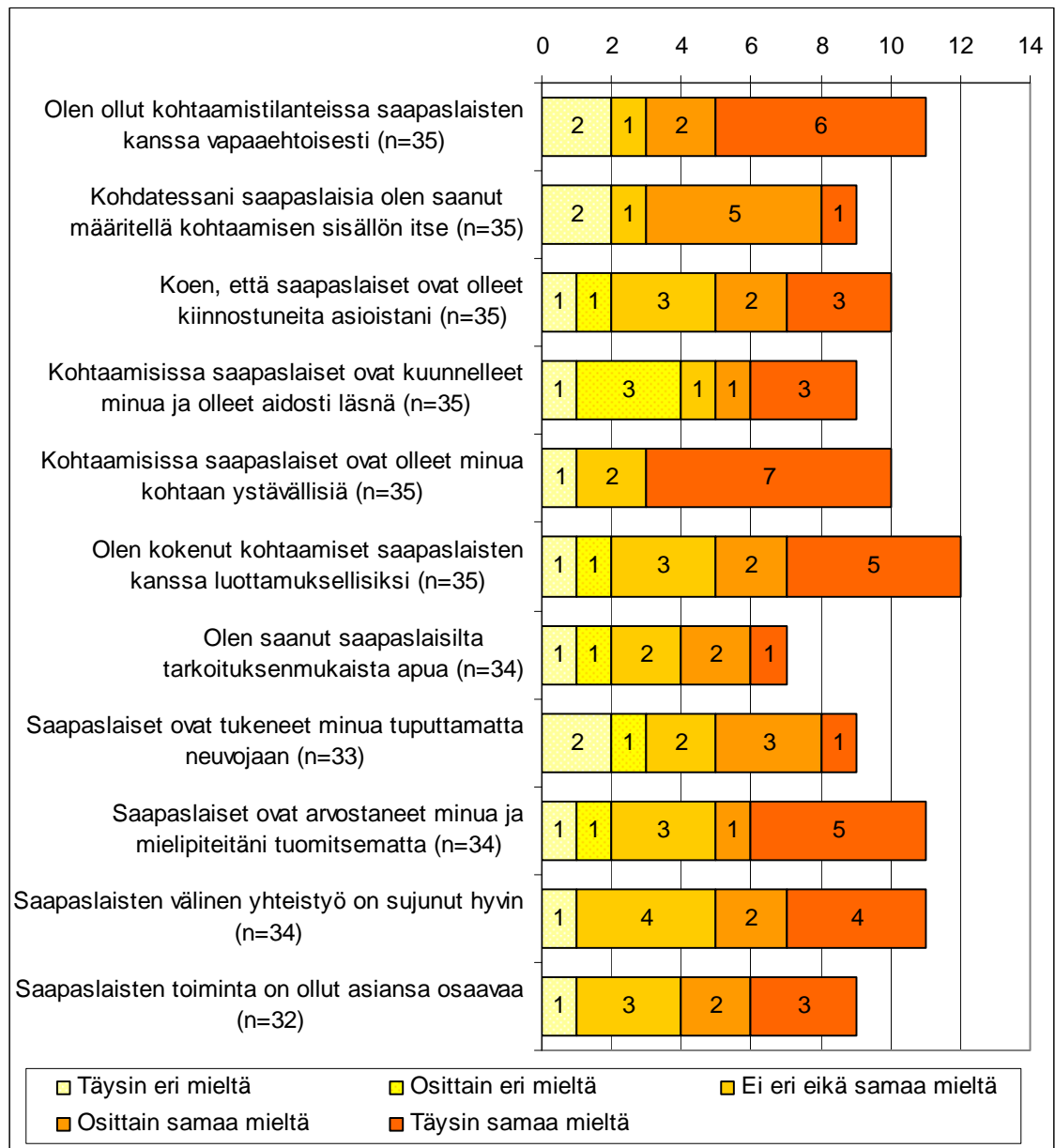
TAULUKKO 2. Vastausten jakautuminen kohtaamisiin liittyvissä väittämässä.

	Vastaukset asteikolla 1–5	Kysymys ei koske minua
Olen ollut kohtaamistilanteissa saapaslaisten kanssa vapaaehtoisesti (n=35)	31 %	69 %
Kohdatessani saapaslaisia olen saanut määritellä kohtaamisen sisällön itse (n=35)	26 %	74 %
Koen, että saapaslaiset ovat olleet kiinnostuneita asioistani (n=35)	29 %	71 %
Kohtaamisissa saapaslaiset ovat kuunnelleet minua ja olleet aidosti läsnä (n=35)	26 %	74 %
Kohtaamisissa saapaslaiset ovat olleet minua kohtaan ystävällisiä (n=35)	29 %	71 %
Olen kokenut kohtaamiset saapaslaisten kanssa luottamuksellisiksi (n=35)	34 %	66 %
Olen saanut saapaslaisilta tarkoituksenmukaista apua (n=34)	21 %	79 %
Saapaslaiset ovat tukeneet minua tuputtamatta neuvojaan (n=33)	27 %	73 %
Saapaslaiset ovat arvostaneet minua ja mielipiteitäni tuomitsematta (n=34)	32 %	68 %
Saapaslaisten välinen yhteistyö on sujunut hyvin (n=34)	32 %	68 %
Saapaslaisten toiminta on ollut asiansa osaavaa (n=32)	28 %	72 %

Vastausten jakaumat väittämässä näkyvät kuviossa 7, joista tässä on avattu muutamia tärkeitä tuloksia. Väittämässä siitä, onko nuori ollut kohtaamistilanteissa saapaslaisten kanssa vapaaehtoisesti, vastanneista (n=35) 8 koki olevansa osittain tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Selvittäessä sitä, ovatko nuoret saaneet määritellä kohtaamisen sisällön itse, osittain tai täysin samaa mieltä vastanneista (n=35) oli 6.

Väittämässä siitä, että saapaslaiset ovat olleet kohtaamisissa ystävällisiä, täysin samaa mieltä oli vastanneista (n=35) 7. Kartoittaessa kohtaamisten luottamuksellisuutta saapaslaisten kanssa vastanneet (n=35) olivat enemmän samaa kuin eri mieltä siitä, että kohtaamiset on koettu luottamuksellisiksi. Vastanneista 7 vastasi olevansa osittain tai täysin samaa mieltä, kun taas 2 vastasi olevansa osittain tai täysin eri mieltä. Lisäksi 5 vastaajaa (n=34) oli täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että saapaslaiset ovat arvosta-

neet häntä ja hänen mielipiteitään tuomitsematta, kun taas 2 vastaajaa oli väittämistä osittain tai täysin eri mieltä.

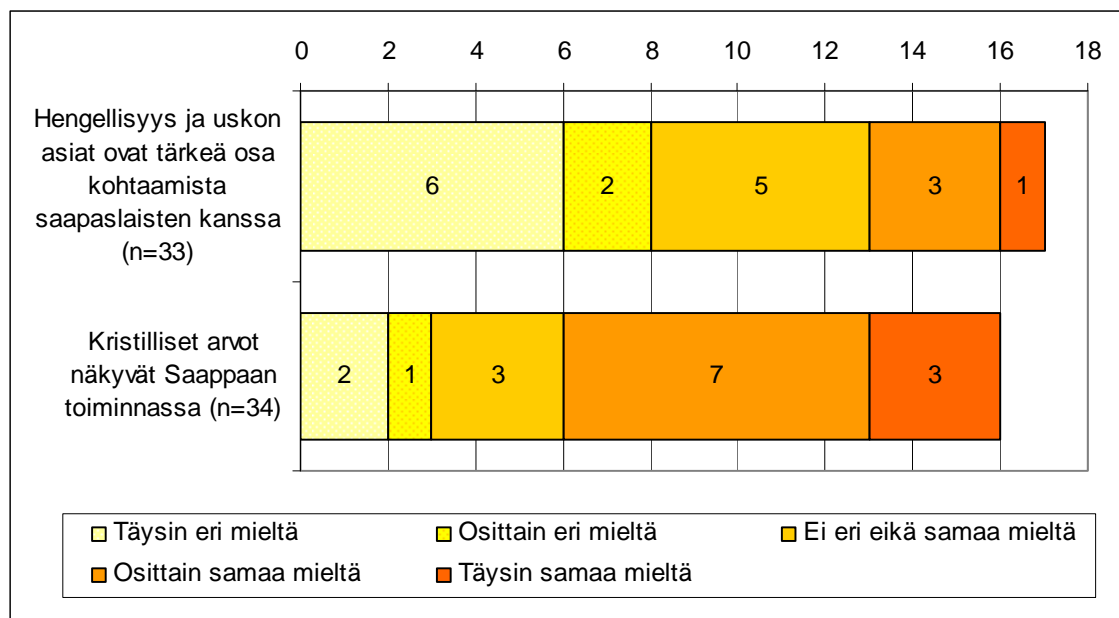
KUVIO 7. Kohtaamista koskevat väittämät (vastausvaihtoehto 6 *Kysymys ei koske minua* poistettu).

Kaksi viimeistä väittämää käsitelivät hengellisyyttä. Taulukosta 3 näkyy, miten näissä väittämässä vastaukset jakautuivat asteikolla vaihtoehtojen 1–5 ja 6 *Kysymys ei koske minua* välillä.

TAULUKKO 3. Vastausten jakautuminen hengellisyyteen liittyvissä väittämissä.

	Vastaukset asteikolla 1–5	Kysymys ei koske minua
Hengellisyys ja uskon asiat ovat tärkeä osa kohtaamista saapaslaisten kanssa (n=33)	52 %	48 %
Kristilliset arvot näkyvät Saappaan toiminnassa (n=34)	47 %	53 %

Hengellisyyteen liittyvissä väittämissä (kuvio 8) ilmeni, että vastanneista (n=33) 8 ei kokenut hengellisyyttä ja uskon asioita tärkeäksi osaksi kohtaamista saapaslaisten kanssa. Kuitenkin 10 vastaajaa (n=34) oli täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että kristilliset arvot näkyvät Saappaan toiminnassa.

KUVIO 8. Hengellisyyttä koskevat väittämät (vastausvaihtoehto 6 *Kysymys ei koske minua* poistettu).

Aiemmin esitettyjen tutkimustulosten tueksi aineistoa tarkasteltiin väittämien osalta lisäksi korrelaatioiden kautta. Tuloksista ilmeni, että ne jotka kokivat kohtaamiset saapaslaisten kanssa luottamuksellisiksi, kokivat myös että saapaslaiset ovat olleet kohtaamistilanteissa kiinnostuneita heidän asioistaan ($p < 0,01$), kuunnelleet heitä ja olleet aidosti läsnä ($p < 0,01$) sekä arvostaneet heitä ja heidän mielipiteitään tuomitsematta ($p < 0,01$). Lisäksi ne, joiden mielestä kristilliset arvot näkyvät Saappaan toiminnassa, kokivat että saapaslaiset ovat myös tukeneet heitä tuputtamatta neuvojaan ($p < 0,01$) ja

arvostaneet heitä mielipiteineen tuomitsematta ($p < 0,01$). Ne, joiden mielestä saapaslaiset ovat tukeneet heitä tuputtamatta neuvojaan ($p < 0,01$) ja arvostaneet heitä mielipiteineen tuomitsematta ($p < 0,01$) olivat myös sitä mieltä, että kohtaamisissa saapaslaiset ovat kuunnelleet heitä ja olleet aidosti läsnä. Ne vastaajat, jotka kokivat saaneensa saapaslaisilta tarkoituksenmukaista apua, kokivat myös, että heidän on ollut helppo lähestyä saapaslaisia ($p < 0,01$) ja että saapaslaiten lähestyminen kohtaamistilanteissa on ollut luontevaa ($p < 0,05$).

7.4 Kehittämistoiveita Jyvässeudun Saappaalle

Viimeisenä vaiheena kyselylomakkeessa ennen palautteenantoa kartoitettiin avoimella kysymyksellä nuorten kehittämistoiveita Jyvässeudun Saappaalle. Kehittämistoiveet jaettiin aineiston ($n=32$) perusteella kolmeen luokkaan:

1. Tunnettuuden lisääminen mainonnan ja näkyvyyden kautta
2. Huomion kiinnittäminen kristilliseen arvopohjaan Saappaan toiminnassa
3. Päivystyksen tarpeen uudelleenarviointi.

Suuri osa kehittämistoiveista liittyi Jyvässeudun Saappaan tunnettuuden lisäämiseen. Tunnettuuden lisäämiseksi toivottiin enemmän mainontaa ja näkyvyyttä, esimerkiksi kouluvierailujen kautta. Moni vastaaja perusteli kehittämistoivettaan sillä, ettei ollut aiemmin tiennyt Saappaan olemassaolosta lainkaan tai oli kuullut siitä mainittavan isoskoulutuksessa tai kaveripiirissä, muttei tiennyt asiasta sen enempää. Osalle vastaajista Saapas oli jokseenkin tuttu median kautta, mutta he toivoivat lisää käytännön näkyvyyttä vapaaehtoisten tekemän työn muodossa.

Tunnettuuden lisäämisen lisäksi nuorten esittämissä kehittämistoiveissa esille nousi hengellisyys Jyvässeudun Saappaan toiminnan taustana ja kristillisyyden esiin tuominen Saappaan toiminnassa. Näiden tarpeellisuutta kyseenalaistettiin ja osa nuorista koki, että Saappaan imagolle olisi hyväksi, jos kristillisyyttä ei korostettaisi varsinkaan nuorison keskuudessa.

Nuorten vastauksista ilmeni myös, että osa vastaajista toivoisi lisäksi päivystyksen ajankohtiin muutoksia. Päivystyksiä toivottiin enemmän viikonlopulle ja arkipäiviksi.

Erään vastaajan toive oli, että Saapas olisi lähestyttävissä muinakin aikoina kuin perjantaisin, sillä kriisit eivät välttämättä koputa ovelle juuri perjantai-iltaisina.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Tunnettuuden merkitys nuorten keskuudessa

Tutkimuksestamme saatujen tulosten perusteella näyttää siltä, että vastaajista noin kaksi kolmasosaa ei tiennyt, mikä on Palveluoperaatio Saapas. Syy tähän voi olla se, että kyselyyn osallistuneet nuoret eivät yksinkertaisesti liiku siellä missä Saapas päivystää tai Saapas ei syystä tai toisesta ole onnistunut tavoittamaan näitä nuoria. Syynä voi olla myös se, että kyselyyn osallistuneet koulut ja Jyväskylän seurakunta eivät tee keskenään yhteistyötä juuri Jyvässeudun Saappaan osalta. Olisi ollut mielenkiintoista saada kyselyyn myös sellaisia kouluja, jotka ovat osana tämän kaltaista yhteistyötä. Tulokset olisivat voineet olla silloin toisenlaiset ja näin olisi saatu uutta näkökulmaa siitä, minkälainen rooli yhteistyöllä on kirkon erityisnuorisotyön ja koulujen välillä nuorten tietämykseen Saappaasta. Tutkimuksen tulosten perusteella on mielenkiintoista pohtia, missä ovat ne nuoret, jotka tilastoidaan saapaslaisten kohtaamisia koskeviin tilastoihin joka viikko päivystysten yhteydessä, mutta jotka jäivät tämän kyselyn ulkopuolelle.

Ne jyväskyläläisnuoret, jotka tiesivät Saappaan, tiesivät pääosin myös sen, että se on kirkon alla toimiva organisaatio. Suurin kanava, josta Saapas tiedettiin, oli tuttavapiiri; puolet Saappaan tuntevista oli kuullut siitä kavereiltaan. Tämä saattaa selittää myös sen, että logo ei ollut kovin monelle niin tuttu kuin itse Saappaan toiminta.

Saappaan tunnettuutta koskien tuloksista nousi esiin se seikka, että Saappaan toiminnasta tarvitaan lisätietoa. Kehittämistoiveista ilmeni, että Saappaan toiminnalle toivottiin lisää näkyvyyttä mainonnan kautta. Nuoret toivoivat, että saisivat enemmän tietoa Saappaasta ja että Saapas saisi lisää näkyvyyttä Jyväskylässä. Tämä kertonee siitä, että Saappaasta ollaan kiinnostuneita ja sen toiminnalle koetaan hyväksi selkeä näkyvyys myös katukuvassa. Tämä osoittaa, että Saappaan toiminta etsivän työn menetelmin on juuri toivotunlaista, joskin se vaatisi lisää volyyymia. Etsivän työn lähtökohtana onkin mennä sinne missä nuoret ovat, tehdä itsensä näkyväksi ja tunnetuksi sekä olla tavoitettavissa sellaisissa paikoissa, joissa nuoret kokoontuvat (Juvonen 2010, 71). Nuoret toivoivat näkyvyyttä – kenties Saappaan läsnäolo ja näkyminen katukuvassa todellakin

lisäävät nuorten turvallisuuden tunnetta. On hyvä tietää, että lähistöllä on joku, jonka puoleen voi tarpeen mukaan kääntyä, vaikka tätä tarvetta ei koskaan tulisikaan.

8.2 Erilaisia kohtaamisia Saappaan arjessa

Saapaslaisten kohtaamisiin liittyen tuloksissa ilmenee ristiriitaisuuksia. Reilu kolmasosa Saappaan tienneistä vastaajista oli tulosten mukaan itse kohdannut saapaslaisia, mutta kuitenkin kohtaamisten määriä kartoittaneessa kysymyksessä 50 % vastanneista kertoo kohdanneensa saapaslaisia 1–2 kertaa. Lisäksi vaihtoehto *En ole kohdannut saapaslaisia* toistui useammassa kohtaamiseen liittyvässä kysymyksessä, ja niiden väliset prosentit vaihtelivat 34–38 prosentin välillä. Tämä on asia, jota emme osanneet ottaa huomioon kyselylomaketta laatiessa. Toisaalta emme kuitenkaan voineet vaikuttaa siihen, mikäli tutkimukseen osallistuja päätti jättää vastaamatta osaan kysymyksistä tai vastata epä johdonmukaisesti. Otoksen ollessa näin pieni, myös prosenttiosuudet muuttuvat jopa yhden vastauksen puuttuessa. Nämä ristiriidat eivät kuitenkaan vielä selitä sitä, minne jäävät puuttuvat prosentit, jos saapaslaisia on kohdannut enintään 50 % vastaajista ja saapaslaisia ei ole kohdannut enintään 38 % vastaajista. Uskomme tämän olevan osaksi käytännön osoitus kyselylomakkeessa olevan kysymyksen 8 kohdalla olleesta virheestä, josta kerromme myöhemmin Tutkimuksen arviointia -luvussa.

Sitä, että tulosten mukaan reilu kolmasosa vastanneista ei ollut koskaan kohdannut saapaslaisia, voidaan tarkastella monessa valossa. Joko nämä nuoret eivät viihdy kaduilla ja muilla Saapastyön kentillä ja eivät siksi ole tulleet siellä kohdatuksi tai sitten Saapas ei syystä tai toisesta ole onnistunut tavoittamaan näitä nuoria kenttätönsä tai muun toimintansa kuten kouluvierailujen puitteissa. Voiko myös olla, että syrjäytyneimmät nuoret löytyvät kotoa, josta Saapastyö pyrkii tavoittamaan nuoria vasta kasvavassa määrin NettiSaappaan kautta? Näiden asioiden selvittäminen olisi kuitenkin hyvin mutkikasta kyselyn kautta, sillä ne eivät mielestämme ole järkevästi suoraan muotoiltavissa kysymyksen muotoon. Kyselylomaketta laatiessamme pyrimme ottamaan tämän seikan huomioon tämän kaltaisella kysymyksellä: Oletko ollut tilanteissa, joissa Saappaan tai muun auttavan tahon läsnäolo olisi ollut tarpeen, mutta sitä ei ollut saatavilla? Karsimme kysymyksen kuitenkin pois alkuperäisten kysymysten joukosta erinäisistä syistä, pääasiassa siksi, että se ei suoranaisesti vastannut tutkimuskysymyksiimme.

Jyväseudun Saappaan viime vuoden tilastoista kohtaamiset voidaan jakaa niin, että lyhyitä kohtaamisia nuorten kanssa on kaiken kaikkiaan 884 ja pitkiä kohtaamisia (yli 10 minuuttia) 199 kappaletta (Grönholm 2013b). Tutkimuksesta saadut tulokset osoittavat, että suurin osa saapaslaisia kohdanneista nuorista on keskustellut heidän kanssaan yleisistä asioista. Tämä sopii yhteen Saappaan tilastojen kanssa, sillä lyhyissä kohtaamisissa ei ehkä ehdi niin paljoa keskustella kuin pitkissä kohtaamisissa. Näin rohkenemme olettaa, että lyhyiden kohtaamisten sisältö on enemmän yleistä keskustelua sisältävää kuin pitkissä kohtaamisissa.

Väittämissä kohtaamisten osalta saadut tulokset näyttävät siltä, että yleisesti ottaen Saappaan toimintaperiaatteet näkyvät hyvin kohtaamisissa. Nuoret olivat pääosin sitä mieltä, että kohtaamisissa saapaslaiset olivat olleet ystävällisiä ja olivat arvostaneet heidän mielipiteitään. Nuoret kokivat myös pääosin, että kohtaamiset olivat luottamuksellisia, mikä kuvastaa yhtä Saappaan tärkeimmistä toimintaperiaatteista kohtaamisissa. Nuoret myös tunsivat, että he olivat saaneet määritellä kohtaamisen sisällön itse ja että he olivat olleet kohtaamisissa vapaaehtoisesti. Tämä on tärkeää, koska Saapastyötä tehdään etsivän työn periaatteiden mukaisesti, mikä edellyttää asiakkaan kohtaamista hänen omilla ehdoillaan kunnioituksella ja tuomitsematta (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 24). Nämä kokemukset ovat yhdenmukaisia myös Saappaan vapaaehtoisuusmateriaalin kanssa siitä, minkälainen on hyvä kohtaaminen Saapastyössä. Voidaan siis olettaa, että saapaslaiset ovat sisäistäneet Saappaan toimintaperiaatteet ja toteuttavat niitä kohtaamisissa. Saapas-koulutusmateriaalissa (Nuorten Keskus ry i.a., 12) todetaan, että hyvät vuorovaikutustaidot ovat hyödyksi sekä kohtaamisen onnistumisen vuoksi että toisaalta myös keskeisenä turvallisuustekijänä Saapas-toiminnassa. Tämän vuoksi on tärkeää, että kohtaamisissa korostuvat ystävällisyys, luottamuksellisuus ja vapaaehtoisuus. Väittämistä saadut tulokset kertovat siitä, että Saappaan työ on käytännössä juuri sitä rinnalla kulkemista, joka on yksi niin etsivän työn kuin nuorisodiakoniankin tärkeimmistä rooleista.

Mitä tulee Saappaan toimintaan verkossa, kyselyyn vastanneista nuorista kukaan ei ollut kohdannut NettiSaapasta Suomi24-sivustolla. On hyvä huomioida, että tästä ei kuitenkaan voida vetää laajempia johtopäätöksiä, sillä NettiSaapas toimii valtakunnallisesti ja otoksemme on vain pieni osa kaikista Suomen nuorista. Samoin on otettava huomioon

yleisellä tasolla, että myös Palveluoperaatio Saapas toimii valtakunnallisesti. Tästä syystä tuloksissa ei voida olla täysin varmoja siitä, että nuorten suhtautuminen ja tietämys pohjautuu kokemuksiin nimenomaan Jyvässeudun Saappaasta, sillä nuoret ovat voineet kohdata muitakin saapaslaisia esimerkiksi festivaaleilla tai verkossa. Tämä on kuitenkin asia, jota oli jo kyselylomaketta laatiessa vaikeaa eritellä, sillä monet nuoret eivät välttämättä edes tee eroa Jyvässeudun Saappaan ja Palveluoperaatio Saappaan välille. Monille kyseessä voi olla pelkästään Saapas.

Säilyäkseen elinvoimaisena nuorisodiakonian on kyettävä pysymään mukana nopea-tempoisessa ja alati ajan ilmiöiden mukaan muuttuvassa lasten ja nuorten elinympäristössä. Sen on pystyttävä reagoimaan nopeasti kentältä nouseviin uusiin haasteisiin ja niiden mukaan uudistamaan työn sisältöjä ja toimintamenetelmiä tarkoituksenmukaisella tavalla. Näin voidaan löytää ja kehittää uusia tehokkaita tapoja etsiä ja auttaa marginaalissa eläviä nuoria ja heidän perheitään. (Läsnäolon nuorisotyö 2007, 7, 13.) NettiSaapas on hieno osoitus siitä, miten nuorisodiakonia pyrkii kehittämään uusia ajanmukaisia toimintatapoja tavoittaakseen syrjäytymisvaarassa olevia ja syrjäytyneitä nuoria. Lisäksi kirkon kannalta netti on toimintaympäristönä hyvä tapa kohdata myös niitä nuoria, joilla ei muutoin esimerkiksi perhetaustan vuoksi ole sidettä kirkkoon. Näin ollen verkkotyön merkitys nuorten tavoittamisessa ja sitä kautta heidän kristillisen identiteettinsä tukemisessa on kiistaton. Mikä on seuraava askel? Miten saataisiin Saapas kohtaamaan nuoria vieläkin laajemmin?

8.3 Hengellisyys ja kristilliset arvot osana kohtaamisia

Tutkimuksessamme kartoitettiin nuorten kokemuksia Saappaan toiminnan tärkeydestä. Yleisellä tasolla Saappaan toiminta koettiin tärkeämmäksi kuin osana seurakunnan toimintaa. Hengellisyys ja uskon asiat eivät tulosten mukaan olleet nuorille kovinkaan tärkeä osa kohtaamisia saapaslaisten kanssa, mutta vastaajien mielestä kristilliset arvot pääosin kuitenkin näkyvät Saappaan toiminnassa. Tämä voidaan tulkita mielestämme monella tapaa. Yksi tulkintatapa on, että kristillisten arvojen näkyminen Saappaan toiminnassa on negatiivinen asia, sillä joissakin avoimissa vastauksissa hengellisyyden ja kristillisyyden esiintuomisen tarpeellisuutta kyseenalaistettiin ja lisäksi kohtaamisissa hengellisyyttä ei pidetty kovinkaan tärkeänä. Toisaalta ei voida kuitenkaan tietää syytä

sille, miksei hengellisyttä pidetä kovin tärkeänä. Voihan syynä olla yksinkertaisesti sekin, ettei kohtaamisissa nuorille ole tärkeintä hengellisyys vaan itse kohtaaminen.

Mitä tulee kristillisiin arvoihin, ei voida tietää, pitävätkö nuoret niiden näkymistä hyvänä vai huonona asiana. Jos hengellisyttä ja uskon asioita ei koeta tärkeäksi, onko silläkään merkitystä, että kristilliset arvot näkyvät Saappaan toiminnassa? On hyvä muistaa, että nämä kahden eri kysymyksen termit eroavat toisistaan. Kyselylomakkeessa kristillisten arvojen merkitystä tarkennettiin sulkeissa olevilla termeillä lähimmäisenrakkaus ja oikeudenmukaisuus. Yksi tapa tulkita tuloksia on myös se, että vaikka hengellisyttä ja uskon asioita ei koetakaan tärkeänä osana kohtaamisia, näkyy toiminnassa kuitenkin konkreettisesti toisesta välittäminen ja huolenpito sekä oikeudenmukaisuus. Myös korrelaatiot osoittavat, että ne, joiden mielestä kristilliset arvot näkyivät Saappaan toiminnassa, kokivat myös, että saapaslaiset ovat tukeneet heitä tuputtamatta neuvojan ja arvostaneet heitä mielipiteineen tuomitsematta. Näin ollen voidaan ajatella, että kristillisten arvojen näkyminen Saappaan toiminnassa koetaan ainakin osittain positiivisena, joskin nuoret eivät ehkä täysin osaa hahmottaa näiden asioiden yhteenkuuluvuutta. Terminä nuoret saattavat vieroksua hengellisyttä, kristillisiä arvoja sekä uskon asioita, vaikka heidän vastauksensa pääosin puhuvatkin sen puolesta, että niitä asioita käytännön tasolla arvostetaan Saappaan työssä. Kyse on kristillisestä lähimmäispalvelusta, kätten teologiasta, tekojen evankeliumista; nämä eivät aina vaadi rinnalleen selkeää sanallista julistusta – työn sanoma tulee esille muutenkin.

Kirkon nuorisotyön voidaan katsoa olevan sekä diakoniaa, kristillistä kasvatusta että sosiaalipedagogiikkaa eli sosiaalikasvatusta. Vaikka osa nuorista olikin kyseenalaistanut hengellisyyden ja kristillisyyden esiintuomisen tarpeellisuutta Saappaan toiminnassa, on tärkeää muistaa, että mikään muu taho kuin kirkko ei ole velvoitettu vastaamaan hengellisen ulottuvuuden esillä pitämisestä. Toimintaa uudistaessa ja kehittäessä tämä kirkon työn ydin on tärkeää pitää mielessä, ja siitä syystä juuri nämä kehittämistoiveet Saappaalle saattavat jäädä toteuttamatta vaikka ne otettaisiinkin huomioon. Hengellinen ulottuvuus onkin Saappaan toiminnassa hyvin tärkeää, sillä se erottaa Palveluoperaatio Saappaan organisaationa muista etsivää nuorisotyötä tekevistä tahoista. Vaikka Saappaan toiminnassa onkin paljon yhteistä muiden vastaavanlaisten toimijoiden kanssa, toiminnan sisältö, motiivi ja tavoite nousevat nimenomaan kirkon sanoman hengellisestä ytimeistä. (Launonen 2007, 85–86.)

Hengellisyyttä pohtiessa voidaan miettiä, kuinka paljon nuorten näkemyksistä esimerkiksi kehittämistoiveissa perustuu ennako-oletuksiin. Grönholmin mukaan (2013a) keskustelun aihe lähtee aina nuoresta itsestään. Jos nuori itse haluaa keskustella hengellisistä asioista tai pyytää saapaslaista vaikka rukoilemaan puolestaan, saapaslainen voi sen tehdä. Grönholm korostaa, ettei asiaa kuitenkaan ”tyrkytetä tai tuputeta” nuorille. Keskusteluiden sisältöön liittyen meillä on jälkepäin kehittynyt pohdintaa siitä, olisiko ollut aiheellista lisätä samaan yhteyteen kysymys hengellisyydestä keskusteluissa, eli onko kohtaamisissa keskusteltu hengellisistä asioista. Tämä olisi omalta osaltaan saattanut valottaa myös aikaisempaa pohdintaa siitä, koettiinko hengellisyys positiivisena vai negatiivisena asiana Saappaan toiminnassa.

8.4 Vapaaehtoiset Saapastyön voimavarana

Nuorten avoimissa kehittämistoiveissa kohtaamisiin liittyen esille nousi Saappaan päivystyksen uudelleenarviointi. Päivystyksiä toivottiin nimenomaan lisättävän esimerkiksi sillä perusteella, etteivät nuorten kriisit ajoitu aina perjantai-illoille, jolloin Jyvässeudun Saapas pääsääntöisesti nykyisin päivystää. Nuorten toiveet ja tarpeet ovat todellisia, eikä niitä ole syytä kyseenalaistaa. Ongelmalliseksi tilanteen Jyvässeudun Saappaan kuten varmasti monen muunkin auttamistahon kohdalla tekee kuitenkin se, ettei tarpeeseen vastaamiseen valitettavasti ole aina riittävästi resursseja. Sekä taloudellinen paine että tekijöiden puute kiristävät resursseja nyt ja tulevaisuudessa. Kaduilla kävely eli Saappaan perinteinen katupäivystys ei onneksi aiheuta juuri taloudellisia kuluja, vaan ongelma on pikemminkin siinä, ettei vapaaehtoisia ole riittävästi tekemään päivystystyötä. (Grönholm 2013a.)

Jyvässeudun Saapas ei ole huolensa kanssa yksin. Vapaaehtoistyön tulevaisuus on ollut jo pidemmän aikaa puheenaiheena valtakunnallisesti myös kirkon sisällä. Kirkon kehittämisasiakirjoissa se nousee esille useammassakin yhteydessä. Kirkolla on visioita siitä, kuinka tulevaisuuden kirkossa tulee olemaan vielä selkeämmin organisoitu vapaaehtoistoiminnan kenttä, jolla on riittävä tukirakenne ja taustalla kannustava henkilökunta sekä siitä, että jatkossa seurakunnissa tarjotaan vapaaehtoisille uusia toimintamahdollisuuksia.

sia lisääntyvässä määrin. Nämä visiot puhuvat sen puolesta, että tämä asia on ajankohdainen ja tärkeä. (Kirkkohallitus 2010, 56; Kirkkohallitus 2007, 42.)

Näkökulma vapaaehtoistoimintaan muotoutuu kehittämissasiakirjoissa myös osittain tarvelähtöisesti. Kirkon jäsenmäärän ja näin ollen verotulojen arvioidaan laskevan tulevaisuudessa samalla kun kirkon palkkakulut ja eläkemenot oletettavasti kohoavat, jolloin seurakunnissa on entistä tarkemmin priorisoitava, mitkä työt tehdään palkkatyönä. Tähän muutokseen toivotaan helpotusta vapaaehtoisten työpanoksesta. Enää vapaaehtoistoiminta ei siis välttämättä ole vain toimintamuoto muiden joukossa, vaan yhä enemmän tapa tehdä seurakuntatyötä. Jatkossa maallikkovastuu nähdään näin kirkon monen toimintamuodon onnistumisen edellytyksenä. Tästäkin syystä riittävän arvostuksen, koulutuksen ja tuen antaminen vapaaehtoisille on koko kirkon asia. (Kirkkohallitus 2007, 24, 33–34.)

Vapaaehtoistyön tarpeen myöntäminen ja esilletuominen sekä arvostuksen ja tuen antaminen sille työmuotona kirkon piirissä ei kuitenkaan riitä, jos tekijöitä ei onnistuta houkuttelemaan oikein ja riittävässä määrin kirkollisen vapaaehtoistyön pariin. Kirkon sisällä puhutaan paljon siitä, että vapaaehtoistyön kenttä on kuihtumassa, koska ikään-tyvien konkareiden tilalle ei saada nuoria tekijöitä jatkamaan diakonista lähimmäistyötä. Ajatellaan, että nykyisin nuorisolla ei ole aikaa ja viitseliäisyyttä vapaaehtoistyölle – hyvä omatunto ostetaan mieluummin rahalla kuin antamalla kallisarvoista aikaa muiden hyväksi. Osittain tämä varmasti pitää paikkansa, mutta koko totuus se ei ole. Monet nuoret tekevät vapaaehtoistyötä esimerkiksi eläin- ja luonnonsuojelussa – usein varsin intensiivisesti ja radikaalistikin. Vapaaehtoistyön tekijöitä siis löytyy kyllä vielä nyky-yhteiskunnastakin, mutta kirkon työmuotona vapaaehtoistyössä ei valitettavasti tunnu olevan nykynuorille tarpeeksi radikaalisuutta. Kirkon piirissä vapaaehtoistyölle on näin tilaa ja tilausta kasvavassa määrin, mutta onko sen rakenteissa tilaa uudentilaisille anarkistisemmille ajattelu- ja toimintatavoille? Lehtori Kai Henttosen mukaan rakkauden anarkismi on tulevaisuudessa kirkon uskottavuuden kysymys. Mikäli kirkko sisäistäisi tämän näkemyksen omakseen, saisiko diakoninen lähimmäistyö osakseen lisää imua? (Henttonen, Malinen & Hirvonen 2012.)

9 TUTKIMUKSEN ARVIOINTIA

9.1 Kokonaisluotettavuus tutkimuksen perustana

Opinnäytetyömme onnistuminen on meille tärkeää, minkä vuoksi olemme halunneet toteuttaa tutkimuksemme tieteelliselle tutkimukselle asetettujen vaatimusten mukaisesti niin hyvin kuin mahdollista. Vilka (2007, 154) nimeää määrälliselle tutkimukselle kuuluviksi vaatimuksiksi muun muassa tutkimusetiikan eli hyvien tieteellisten tapojen noudattamisen, tutkimuksen avoimuuden, tulosten puolueettomuuden ja sen, että tutkimuksesta on oltava hyötyä muille eli toisin sanoen saadun tiedon tulisi olla myös toisten tahojen sovellettavissa. Myös tutkimuksen reliaabelius ja validius sekä niiden muodostama tutkimuksen kokonaisluotettavuus korostuvat tutkimuksen arvioinnissa, joka myös itsessään nousee niin ikään esille tärkeänä osana onnistunutta tutkimusta. Tutkijan on tärkeää arvioida tutkimuksensa suunnittelu ja toteutus sekä tutkimuksessa saatujen tulosten pätevyys. Onnistunut arviointi rakentuu siten, että tutkija on rehellinen, paljastaa myös tutkimuksensa mahdolliset virheet sekä arvioi virheiden vaikutusta tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen.

Tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta eli tutkimuksen kykyä pysyviin, ei-sattumanvaraisiin, tuloksiin mittauksesta toiseen. Tutkimuksen reliabiliteetissa tarkastellaan näin ennen kaikkea mittaukseen liittyviä asioita ja tarkkuutta toteuttaessa tutkimusta. Tutkimuksen validius tarkoittaa puolestaan tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksen on tarkoituskin mitata. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, miten hyvin tutkija on onnistunut operationalisoimaan tutkimuksen teoreettisen kokonaisuuden käsitteineen arkikielen tasolle käyttämäänsä tutkimusmittariin. Tutkimuksen reliaabelius ja validius yhdessä muodostavat tutkimuksen kokonaisluotettavuuden. (Vilka 2007, 149–152.)

Tämän tutkimuksen kokonaisluotettavuudessa olemme pyrkineet mahdollisimman hyvään lopputulokseen. Kuitenkin esimerkiksi tutkimuksemme reliaabelius on siinä suhteessa kyseenalainen, ettei Jyväskylän Saapas -toiminnasta ole olemassa aikaisempia kyselytutkimuksia sen kohderyhmän näkökulmasta katsottuna, ja tässäkin tutkimuksessa kysely on toteutettu vain kerran satunnaiselle joukolle vastaajia. Myöskään valtakun-

nallisella tasolla Saapas-toiminnasta ei meidän saamiemme tietojen valossa ole toteutettu tämänkaltaisia tutkimuksia, minkä vuoksi tutkimuksemme tuloksia ei siten voida verrata mihinkään tai tehdä luotettavia johtopäätöksiä tutkimuksen toistettavuudesta.

Mitä tulee tutkimuksen reliabiliteettiin muutoin, on meillä läpi tutkimuksen ollut arvioinnin paikkoja muun muassa siinä, miten onnistunut tutkimuksemme otos on perusjoukon kannalta. Koulujen karsiutuessa tutkimuksesta erinäisistä syistä otoskoko jäi reilusti alle tavoitteen kontrolloiduilla koulukyselyillä, minkä vuoksi pohdinnassa oli vaihtoehtoisia tapoja kerätä aineistoa lisää esimerkiksi katutyönä ja rippikouluissa. Kuitenkin ajatus puolueettomasta tutkimusympäristöstä ja omat aikaresurssimme kariuttivat lopulta nämä ideat. Perusjoukon kannalta kouluympäristö oli otollisin paikka toteuttaa kysely, mutta toisaalta voidaan miettiä myös niitä kohderyhmään kuuluvia nuoria, jotka eivät käy koulua ja jotka todennäköisesti ovat niitä todellisia syrjäytyneitä. Olisiko heidän tavoittamisensa esimerkiksi juuri katutyön kautta muuttanut tuloksiamme oleellisesti?

Oleellinen asia tutkimuksen reliabiliteetin kannalta on niin ikään huolellinen ja tarkka tutkimustyö, jota olemme pyrkineet vaalimaan ja siten välttymään satunnaisvirheilä. Olemme noudattaneet parhaamme mukaan huolellisuutta tutkimusaineiston tulosten kirjaamisessa, analysoinnissa ja säilyttämisessä sekä huolehtineet kontrollista, jossa aineistosta karsittiin ne vastaukset, joihin oli selvästi vastattu epärehellisesti ja asiattomasti. (Kuula 2006, 34.) Aineistonkeruutavaksi valikoitunut Webropol-ohjelma takasi virheiden minimoimisen, vaikkakin yhdessä koulussa käytännön järjestelyjen takia jouduimme toteuttamaan kyselyn perinteisesti paperiversioon ja siten siirtämään tulokset itse manuaalisesti muuhun aineistoon. Tutkimusmateriaalin huolellinen käsittely ja säilyttäminen on tärkeää paitsi tutkimuksen reliabiliteetin myös tutkimuseettisten syiden vuoksi, sillä on tärkeää taata tutkimukseen osallistujille täysi luottamus siitä, että luottamukselliset ja yksityiset materiaalit eivät häviä tai joudu väärin käsiin (Kuula 2006, 64).

Kun tarkastellaan tutkimuksemme validiutta, olemme opinnäytetyöprosessin myötä opineet ymmärtämään sen merkityksen onnistuneen tutkimuksen tärkeänä lähtökohtana. Tutkimuksen validius näin tutkimusprosessin loppupuolella tarkasteltuna on asia, johon olemme panostaneet eniten aikaa ja vaivaa opinnäytetyössämme. Meille on alusta asti ollut selvää, ettei kyselylomake ole vain sattumanvaraisten kysymysten kokoelma, vaan

tehdyn mittarin tulee mitata nimenomaan ja vain sitä, mitä tutkitaan ja siksi hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Kyselylomakkeen valmistus työvaiheena vaati meiltä kaikilta suurta kärsivällisyyttä ja pitkäjänteisyyttä, sillä halusimme tehdä sen oikeaoppisesti ja kerralla kunnolla. Pyrimme alati pitämään mielessä sen, mikä on tutkimuksen aihe, teoreettinen viitekehys, kohderyhmä, aineiston keräämisen tapa ja paikka sekä mitkä ovat tutkimusongelmat. (Vilka 2007, 70.)

Erityistä huomiota ohjaavan opettajamme vinkistä kiinnitimme kyselylomakkeen termistöön, sillä kohderyhmän nuorten ikäjakauman takia monet spesifimmät alakohtaiset sanat oli tärkeää muuttaa sellaiseen muotoon, jotka nuorimmatkin vastaajat ymmärtäisivät. Kovasta yrityksestä ja kielialan ammattilaisten konsultoinnista huolimatta emme löytäneet kaikille sanoille – kuten hengellisyys ja kristilliset arvot – kiertoilmaisua, joten ne oli jätettävä kyselylomakkeeseen, sillä niiden poisjättökään ei ollut tarkoituksenmukaista. Ratkaisuna tähän ongelmaan kehitimme kyselylomakkeiden oheen käsittepaperit, joissa avasimme sanojen sisältöjä tarkemmin ja jotka jaoimme ennen kyselyn alkua vastaajille.

Onnistuimme näin omasta mielestämme sekä vastaajien palautteen perusteella luomaan pätevän kyselylomakkeen, jota voimme suositella käyttöön myös muille, jotka haluavat tehdä alueellaan vastaavanlaisen tutkimuksen. Joitain huomionarvoisia korjausehdotuksia siihen kuitenkin löytyy, vaikka kyselylomake testattiinkin useammalla taholla virheiden minimoimiseksi. Korjattavaa löytyy kysymyksen 8 kohdalla, käyttämiemme asteikkojen toimivuudessa sekä kyselylomakkeen kolmannen osan eli väittämistä koostuvan mielipideosion rakenteessa. Huomiot nousivat esille tulosten analysointivaiheessa, kun tulosten kirjaamisen yhteydessä edellä mainituissa kohdissa ilmeni epätarkkuuksia.

Kysymyksessä 8 kartoitettiin monivalintakysymyksellä sitä, missä yhteydessä vastaaja on kohdannut saapaslaisia. Valitettavasti tässä kohdin kyselylomake ontuu sisällöllisesti, sillä vastausvaihtoehdoista huomattiin jälkikäteen puuttuvan kokonaan vaihtoehto, mikäli saapaslaisia olisi kohdattu koulussa, koulutuksissa, rippikoulussa tai jossain muussa normaalista Saapas-toiminnasta poikkeavassa tilanteessa. Tämä on sinänsä harmi, sillä on ikävää, jos joku vastaaja ei ole löytänyt itselleen kysymyksessä lainkaan sopivaa vastausvaihtoehtoa. Tuloksia läpikäyessä huomattiin vastaajien määrän tämän

kysymyksen kohdalla laskevan huomattavasti, joten on syytä olettaa, että osasyys voisi olla juuri kysymyksen 8 vastausvaihtoehtojen vajavaisuus.

Toinen muutostarve kyselyssä on kysymyksissä 13 ja 14. Näissä kysymyksissä vastaajien tuli vastata arvoasteikolla 1–5 (1 = ei ollenkaan tärkeä, 5 = todella tärkeä), kuinka tärkeäksi he kokevat Saappaan toiminnan yleisesti ja osana seurakunnan toimintaa. Arvoasteikko ei ole yksiselitteinen, mihin kysymyksissä tulee tietenkin aina pyrkiä. Kun ainoastaan ääripäät eli vastausvaihtoehdot 1 ja 5 ovat nimetty, jää jokaisen oman tulkinnan varaan tehdä päätelmä siitä, mitä esimerkiksi asteikon keskivaihe eli vastausvaihtoehto 3 tarkoittaa. Oma näkemysemme arvoasteikosta on muotoa: 1 = ei ollenkaan tärkeä, 2 = jokseenkin tärkeä, 3 = melko tärkeä, 4 = tärkeä ja 5 = todella tärkeä. Joku vastaajista on voinut ajatella asian aivan toisin, mistä syystä kyselylomakkeen jatkokäyttöä ajatellen tämä mittausongelma tulisi korjata.

Potentiaalinen muutos kyselylomakkeessa koskee lisäksi väittämien 6-portaista Likertin asteikkoa. Asteikko on rakennettu teorian mukaisesti, eikä se sinällään itsessään sisällä virheitä vaan ongelma on ennemminkin kyselylomakkeen rakenteessa. Tulosten käsittelyvaiheessa koimme turhauttavaksi sen, kun vastaukset väittämässä painottuivat todella paljon vastausvaihtoehtoon 6 eli *Kysymys ei koske minua*. Tämä tilanne johtui varmasti suurimmilta osin siitä, että väittämien muodostamaan mielipideosioon vastasivat myös ne vastaajat, joilla ei ollut lainkaan kokemuksia kohtaamisista saapaslaisten kanssa. Ennen väittämiä olisi näin ollen pitänyt ohjeistaa vastaajat siirtymään viimeiseen osioon kyselyä samoin kuin jo aiemmin kyselyssä tunnettuuden jälkeen oli tehty niille vastaajille, jotka eivät Saapasta tienneet – näin olisi välttytty vastaajien turhalta vaivaamiselta. Mikäli kyselylomaketta tullaan jatkossa hyödyntämään, suosittelisimme tekemään muutoksia tässä kohdin, jotta kyselylomakkeesta tulisi entistä toimivampi.

9.2 Tutkimuksen eettisyyden arviointia

Niin kuin aiemmin on jo mainittu, tutkimuksen reliiäbeliuden ja validiuden lisäksi olemme pyrkineet opinnäytetyössämme toteuttamaan tieteelliselle tutkimukselle asetettuja muitakin vaatimuksia mahdollisimman hyvin ja siten ylläpitämään tutkimuksen rehellisyyttä, pätevyyttä ja eettisyyttä. Kuvatuunlainen tutkimusote on ohjannut työsken-

telyämme muun muassa tutkimuksen avoimuuden suhteen yhteistyötahojen kanssa. (Vilka 2007, 153–154.) Eri tahoilta kuten työelämän yhteistyökumppaneilta ja opettajilta saatu konsultaatio ja kommentit ovat olleet ensiarvoisen tärkeitä tutkimuksen teossa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Tiivis yhteydenpito on mielestämme myös yhteistyötahojen oikeus, minkä vuoksi olemmekin pyrkineet viestittämään aika ajoin tilannereportteja opinnäytetyön edistymisestä ja esimerkiksi käyneet esittelemässä työprosessiamme Jyväskylässä Saapastyön parissa työskentelevien erityisnuorisotyönohjaajien kokouksessa keväällä 2013. Olemme myös luvanneet opinnäytetyön valmistuttua mennä uudelleen kerran esittelemään työtämme heille ja Jyvässeudun Saappaan vapaaehtoisille. Tämän lisäksi luovutamme valmiin kansitetun version opinnäytetyöstä Jyvässeudun Saappaan omaan käyttöön, mitä kautta kenties myös tutkimukseemme osallistuneet nuoret voivat päästä sitä lukemaan Saappaan tiloissa.

Rehellisyys työn takana ilmenee lisäksi siinä, että ennen kyselylomakkeen käyttöönottoa se hyväksyttiin työelämäyhteistyökumppanilla, ja opinnäytetyötämme teoriaosuutta varten haastattelemamme henkilöt saivat oman tiedonantonsa pohjalta tehdyt tekstit luettavaksi ja tarkistettavaksi ennen työn palauttamista. Tarkoitus on myös tarjota viimeistelyä työtä luettavaksi alan ammattilaisille kuten Jyvässeudun Saappaan välle ennen opinnäytetyön lopullista palauttamista ja siten tehdä mahdolliset viimeiset korjaukset heidän kommenttiansa ja parannusehdotusten pohjalta lopulliseen versioon.

Tutkimuksen avoimuus eli riittävän tiedon antaminen kuuluu myös itse tutkittaville osana eettisesti kestävästä tutkimuksesta (Vilka 2007, 154). Tähän olemme panostaneet opinnäytetyöprosessin aikana niin ikään mittavasti. Yhteydenottojen yhteydessä kouluille kerrottiin selkeästi mitä ja missä opiskelemme sekä mikä on tutkimuksemme tarkoitus ja toteutustapa. Kyselyjen toteuttaminen kontrolloituna kyselynä siten, että olimme itse paikalla, antoi meille mahdollisuuden selvittää vastaajille tutkimuksen tarkoitusta ja merkitystä saatekirjettä syvemmin ja vastata heidän tarkentaviin kysymyksiinsä. Koimme riittävän informaation antamisen olevan tärkeää ennen kaikkea siksi, että se motivoisi nuoria vastaamaan kunnolla ja että tietämättömyys ei vinouttaisi tuloksia. Näistä syistä koimme, että läsnäolomme oli tärkeää tutkimuksen onnistumisen kannalta ja halusimme uhrata aikaa, vaivaa ja rahaa siihen, että olimme itse paikalla jokaisella koululla, jossa kysely toteutettiin.

Etenkin jalkautuminen kouluille vaati meiltä tutkimuksen tekijöinä objektiivisuuden eli puolueettomuuden sisäistämistä yhtenä tieteellisen tutkimuksen perusvaateista (Vilka 2007, 16). Tutkimustilanteeseen menimme tutkimuksen tekijöinä, emme Saappaan edustajina – vaikka joukossamme yksi Saappaan vapaaehtoistyöntekijä onkin. Kyselyyn osallistuneiden lisäkysymykset Saappaasta ennen kyselyn aloittamista oli helppo sivuuttaa jo siitä syystä, että heti kyselylomakkeen alussa oli Saappaan tunnettuutta mittaava osuus, jonka olisimme vesittäneet, mikäli olisimme juuri ennen kyselyä kertoneet Saappaasta vastaajille. Näin ollen instruktio pysyi sen suhteen neutraalina ja tutkija-tutkittava -asetelma objektiivisena. Niin ikään tutkimusraportissamme kiinnitettiin huomiota objektiiviseen kirjoitustapaan, erityisesti johtopäätöksiä koskevassa luvussa. Emme antaneet omien mielipiteidemme vaikuttaa, vaan asioita pyrittiin kirjaamaan esille niin kuin ne nousivat tuloksista. Tarkoitus oli kirjoittaa tutkimus auki siten, että se ei korosta vain tiettyä näkökulmaa.

Yksi merkittävimmistä hyvän tutkimuksen vaateista on myös teorioiden ja teoreettisten käsitteiden oikeaoppinen käyttö (Vilka 2007, 154). Hyvän tutkijan ominaisuuksiin kuuluu paitsi toisten tekstien kunnioitus myös riittävä kriittisyys löydettyyn informaatioon. Hankitun informaation alkuperä ja luotettavuus ovat yhtä tärkeitä kuin se, että materiaali on työn kannalta merkityksellistä ja vastaa tutkimuksessa nimenomaan siihen, mitä on tarkoituskin tutkia (Vilka 2007, 165; Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 13.) Tässä asiassa olemme mielestämme kehittyneet paljon matkan varrella. Siinä missä opinnäytetyön suunnitelmassa lähteeksi saattoi kelvata toisen ammattikorkeakoulun opetusmateriaali Google-haun tuloksena, olemme varsinaisessa opinnäytetyössämme panostaneet tiedonhankintaan hakemalla tietoa erilaisista tietokannoista, pyrkineet käyttämään alkuperäisiä lähteitä ja hyödyntämään mahdollisimman uutta kirjallisuutta. Kuitenkin esimerkiksi monet Saappaaseen liittyvät teokset ovat jo vuosikymmeniä sitten julkaistuja, joskin asiasisällöltään edelleen ajankohtaisia, minkä vuoksi hyväksyimme ne lähteiksi opinnäytetyöhömmme. Lisäksi rajanveto yhteiskunnallisesti ja kirkollisesti suunnatun materiaalin välillä pidettiin mielessä etsiessä lähteitä teoreettiseen viitekehukseen, joskin huomasimme, että ne eivät aina sulje toisiaan pois vaan ovat pitkälti hyödynnettävissä ja sovellettavissa puolin ja toisin. Kaiken kaikkiaan olemme käyttämämme informaatioon tyytyväisiä ja seisomme sen takana, vaikka paljon hyviä lähteitä olisikin vielä varmasti löytynyt monipuolistamaan opinnäytetyömme antia, mikäli

omat resurssimme olisivat mahdollistaneet laajemman tiedonhankinnan. Tästä on kuitenkin hyvä jatkaa.

10 AJATUKSIA OPINNÄYTETYÖSTÄMME JA SEN PROSESSISTA

10.1 Yhteenvedo tutkimuksesta ja jatkotutkimusideoita

Tämän tutkimuksen tulokset johtopäätöksineen on kohdennettu ennen kaikkea yhteisötyökumppanillemme Jyvässeudun Saappaalle. Opinnäytetyömme osoittaa sen, että Jyvässeudun Saapas tekee hyvää työtä nuorten parissa ja sen toimintaan ollaan jyvaskyläläisnuorten keskuudessa pääsääntöisesti tyytyväisiä. Palautteen saanti on tärkeää kaikessa toiminnassa. Niinpä koemme, että vaikka tämän opinnäytetyön tulokset ovat pieneksi jääneen aineiston takia vain suuntaa antavia eivätkä siksi yleistettävissä, antaa tämä työ Jyvässeudun Saappaalle arvokasta osviittaa siitä, miten he ovat työssään onnistuneet. Nuorten omat mielipiteet ovat merkityksellisiä ja arvokkaita, eikä niitä korvaa mikään. Siksi on tärkeää saada nuorten ääni kuuluviin ja kerätä Saappaan työlle tunnustusta nimenomaan nuorilta itseltään.

Kaduilla, festivaaleilla ja netissä tapahtuvia kohtaamisia nuorten kanssa kyllä tilastoidaan Saappaan toimesta, mutta luonnollisesti ilman henkilötietoja. Näin ollen on täysi mahdollisuus tavoittaa näitä nuoria jälkeenpäin ja saada tietää, miten he ovat kohtaamiset Saappaan kanssa todellisuudessa kokeneet. Ei ole olemassa rekisteriä, jota kautta heille voisi tehdä tyytyväisyyskyselyjä. Tämä opinnäytetyö oli osittain mahdollisuus tähän tarkoitukseen. Opinnäytetyömme kautta Jyvässeudun Saapas saa palautetta paitsi kohtaamisten onnistumisesta myös siitä, miten se on onnistunut tuomaan itseään tunnetuksi nuorten keskuudessa Jyväskylässä ja missä kohdin olisi vielä parantamisen varaa. Onnistuimme näin mielestämme saamaan vastaukset kaikkiin asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Jyväskylän kaupungin väestötilaston mukaan Jyväskylässä vuonna 2012 asui noin 7800 13–18-vuotiasta nuorta (12-vuotiaat on jätetty esimerkistä pois, sillä heitä on niin pieni määrä tutkimuksemme sekä myös Saappaan tilastoissa). Mikäli tutkimuksemme tulokset voitaisiin yleistää koskemaan koko Jyväskylää, Saappaan tietäisi noin 2200 nuorta ja saapaslaisia olisi kohdannut reilu 800 nuorta. Saappaan tilastojen mukaan samana vuonna kohtaamisia kyseisen ikäryhmän kanssa oli yhteensä 1078 kappaletta. Näistä osa on saatettu kohdata useammin kuin kerran, jolloin 800 kohdattua nuorta saattaisi

mielestämme olla aika lähellä todellista lukua. On hyvä muistaa, että tutkimuksemme tulokset ovat vain suuntaa antavia, eikä niitä voida näin yleistää. Halusimme kuitenkin tuoda esille tämän seikan, sillä olemme mielissämme siitä, että tutkimuksestamme voitaisiin vetää tämänkaltainen johtopäätös, eivätkä sen luvut heittäisi kovin paljoa todellisesta määrästä vaikka tutkimuksen otos onkin pieni. (Jyväskylän kaupunki 2013; Grönholm 2013b.)

Tutkimustyö osoitti, että vielä paljon jäi kysyttävää ja vastaajia olisi tarvittu reilusti lisää. Tässä tarjoutuukin tulevaisuudessa työnsarkaa jollekin aiheesta kiinnostuneelle. Mielestämme tutkimustyömme ja tekemämme kyselylomake mittarina ovat kelpo pohja vastaavanlaisen tutkimuksen toteutukseen paikkakuntaakohtaisesti missä tahansa Saapas-tyon alueilla tai jopa koko Suomessa kattavasti, mikäli löytyisi sellainen taho, jolla siihen olisi riittävästi resursseja. Tällainen taho voisi mahdollisesti myöhemmin toteuttaa uuden tämänkaltaisen tutkimuksen Jyväskylässä, jolloin tuloksia voitaisiin verrata tämän tutkimusten tulosten kanssa. Uudelleen aloitettu Saappaan toiminta Jyväskylässä on kuitenkin vielä suhteellisen tuore verrattuna niihin kaupunkeihin, joissa Saapas on toiminut jopa kymmeniä vuosia. Ajan kanssa tunnettuus saattaa lisääntyä luonnostaankin, mutta toivon mukaan myös tutkimuksemme tuloksilla on oma vaikutuksensa asiaan. Kyselylomake ei ole räätälöity vain Jyvässeudun Saappalle, joten pienin muokkauksin sen hyödyntämismahdollisuudet ovat käytettävissä muuallakin. Vaikka oma ratkaisumme oli toteuttaa kysely ainoastaan kouluympäristössä, on sillä käyttömahdollisuuksia myös muissa yhteyksissä kuten rippikouluissa. Tutkimusraporttimme tarjoamien parannusehdotuksien kautta kyselystä saataisiin lisäksi entistäkin toimivampi.

Tämän opinnäytetyön hyödyntämismahdollisuuksien lisäksi tutkimusprosessin aikana on noussut esille erilaisia jatkotutkimusaiheita. Ne ovat asioita, jotka ovat kiinnostaneet lisäkysymyksinä meitä tutkimuksemme tiimoilta. Yksi näistä asioista on Saappaan tekemä yhteistyö koulujen kanssa. Olisi mielenkiintoista selvittää, millainen merkitys koulu yhteistyöllä on nuorten tuntemukseen ja näkemyksiin Saappaasta sekä verrata keskenään tuloksia kouluilta, joissa Saapas on ollut esillä ja kouluilta, joissa sitä ei ole esitelty. Meidän opinnäytetyössämme tällaista vertailun mahdollisuutta ei pystytty toteuttamaan, koska tietojemme mukaan kaikki mukaan saamamme koulut olivat niitä, joissa Saapas-toimintaa ei ole tuotu esille.

Toinen kiinnostava asia jatkotutkimuksia ajatellen on tavoittaa ne tämän kyselytutkimuksen ulkopuolelle jääneet nuoret, jotka eivät syystä tai toisesta käy koulua. Aihe on linkitettävissä myös tänä syksynä toteutettuun Nuorille NYT -kampanjaan, jossa palveluoperaatio Saapas oli niin ikään mukana. Kampanjassa haettiin apua nuorille ja sen tavoitteena oli löytää työ-, oppisopimus-, kesätyö- ja harjoittelupaikkoja sekä aktivoida uusia aikuisia vapaaehtoistyöhön nuorten hyväksi. Palveluoperaatio Saapas oli yksi kampanjan vapaaehtoistyön kanavista. (Kananen 2013.)

Kolmas jatkotutkimusaiheeksi kaavailemamme asia työmme tiimoilta on kirkollisuuden vaikutus ja merkitys Saapastyössä. Aihe nousi vahvasti esiin myös tässä tutkimuksessa, mutta jatkotyöstö aiheen tiimoilta kohdennettuna nimenomaan Saapastyöhön liittyviin kirkollisiin kysymyksiin olisi mielestämme kelpo jatkotutkimusidea.

10.2 Ammatillinen kasvu opinnäytetyöprosessissa

Opinnäytetyömme työstäminen ja valmiiksi saaminen on ollut pitkä ja monivaiheinen prosessi. Aiheen valikoiduttua tiesimme, että tehtävää työtä on paljon ja aikaa sen tekemiseen rajallisesti. Matkan varrella on koettu onnistumisen riemua, mutta myös vastoinkäymisiä on tullut vastaan. Kun suurella innolla lähdimme arpomaan kouluja tutkimukseemme, olimme siinä uskossa, että otoksemme on riittävän suuri kattavaan ja luotettavaan tutkimukseen. Pettymys oli melkoisen suuri huomattessamme, ettei koulujen mukaan saaminen tutkimukseen ollutkaan niin helppoa kuin olimme toivoneet. Aloimme jo hätiköiden miettiä, miten voisimme saada lisää vastaajia kyselyymme, mutta tämä olisi ollut suuri harppaus prosessissamme taaksepäin, sillä olisimme joutuneet käymään läpi uudelleen kaiken, mitä olimme siihen mennessä tehneet. Tällaiseen työmäärään ei aikamme olisi riittänyt ja siitä syystä päätimme viedä työmme loppuun niin kuin sen olimme suunnitelleet – huolimatta otoksen pienuudesta, joka meitä hieman huoletti.

Pelkomme siitä, että tulokset olisivat otoskoon takia täysin mitäänsanomattomia, eivät onneksi toteutuneet, sillä tuloksista oli johdettavissa huomionarvoisia johtopäätöksiä ja jotkut tulokset näyttäytyivät tarkastelussa jopa tilastollisesti merkittävänä. Vaikka välillä mielessä kävi ajatus, että teemmekö täysin turhaa ja merkityksetöntä työtä, näin jälkikäteen ajateltuna tämä opinnäytetyö ja siitä saatu kokemus on ollut kaikkea muuta paitsi

merkityksetön – erityisesti tekijöilleen. Tämä prosessi on ollut ennen kaikkea oppimisprosessi, jossa tietotaitomme sekä opinnäytetyömme aihepiirin että tutkimuksen tekoon liittyvän teorian saralla ovat kehittyneet huomasti samoin kuin ammatti-identiteettimme.

Työskentelyn edetessä on ollut hienoa huomata, miten motivaatio työn tekemistä kohtaan on koko ajan vain kasvanut ja miten aluksi tylsältä vaikuttaneet tilastollisen tutkimuksen menetelmät ja tutkimusetiikka ovat alkaneet aidosti kiinnostaa. Luennoilta esille nousseet asiat, jotka ennen tutkimuksen aloittamista tuntuivat vähäpätöisiltä, ovat osoittautuneet kullan arvoisiksi neuvoiksi ja tietämykseksi työn edetessä. Esimerkkinä tästä voimme mainita tutkimuspäiväkirjan pidon, jota ilman olisimme jo monesti olleet aivan sekaisin siitä, mitä milloinkin on päätetty ja mitä asioita pohdittu. Välillä tuntuu, että olemme sisäistäneet roolimme aloittelevina tutkijoina jopa liiankin hyvin, sillä meillä on kulunut erittäin paljon aikaa siihen, että olemme vain pohtineet ja hioneet tutkimuksemme pienimpiäkin yksityiskohtia kuten sitä, voiko tietyt asiat ilmaista tietyllä tavalla tietyin sanoin tai mihin kohtaan piste milloinkin kuuluu. Tämä kertonee paitsi motivaatiosta ja kunnianhimosta myös siitä, että tekijöitä on ollut useampi, sillä yksin tällaiseen asioiden puimiseen tuskin olisi ollut mahdollisuutta samalla tavalla. On ollut palkitsevaa, että tehtyihin ratkaisuihin on ollut useampia näkökulmia ja työn tekijöitä on ollut monta. Tällöin jokaiselle meistä on jäänyt enemmän aikaa perehtyä ja tehdä omia osuuksiaan kunnolla ja huolellisesti, kuin jos jokainen meistä olisi joutunut tekemään yksin kaiken. Ryhmän tuki on ollut korvaamaton myös niinä hetkinä, kun oma työskentely ei ole edennyt toivotunlaisesti tai prosessi muuten on tuntunut ahdistavalta. Näissä tilanteissa työtoverit ovat voineet kannustaa eteenpäin ja tukea tekemistä omalla panoksellaan.

Tutkimusta tehdessämme suureksi rikkaudeksi osoittautui se, että joukossamme on sekä Saappaasta entuudestaan tietämättömiä että itse Saappaan vapaaehtoistyöntekijä. Tämä on tuonut monipuolista näkemystä puolin ja toisin, sekä pitänyt toisaalta tutkimuksen luonteen objektiivisempänä, kun päinvastaiset näkemykset ja kokemukset ovat tasapainottaneet toisiaan. Jos olisimme kaikki edustaneet vain jompaakumpaa näkökulmaa, olisi se saattanut vaikuttaa tuloksiin jo kyselylomaketta tehdessä, puhumattakaan tulosten tulkinnasta. Ryhmädynamiikka on tässäkin suhteessa toiminut välillämme moitteetomasti ja olemme voineet tarkastella asioita eri näkökulmista. Avuksi on ollut myös se, että totesimme jo työn alkuvaiheilla jokaisella meistä olevan erilaisia henkilökohtaisia

vahvuuksia, joita voimme hyödyntää työssämme. Onneksemme keskinäiset vahvuutemme ovat eri osa-alueilta, jolloin jokaisen oma osaaminen on päässyt esille ja toisaalta taas olemme voineet oppia toisiltamme jotakin uutta.

Tekemämme työ on vaatinut pitkäjänteisyyttä, kärsivällisyyttä ja sinnikkyyttä, mikä on omalta osaltaan kasvattanut meitä ihmisinä valtavasti. Olemme oppineet entistä enemmän kysymään, kyseenalaistamaan ja etsimään tietoa. Näistä ominaisuuksista meille on varmasti hyötyä myös tulevaisuudessa työkentällä. Opinnäytetyöprosessin myötä ja erityisesti tutkimustyömme luonteen kautta meistä on myös tullut entistä kehittämismyönteisempiä, mikä sekin lienee asia, jota arvostetaan työmaailmassa nykyisin suuresti. Opinnäytetyöprosessimme kautta olemme saaneet todella paljon itsevarmuutta ja uskoa siihen, että 3,5-vuotinen uurastuksemme ammattikorkeakouluopinnoissa on todella tuottanut tulosta, eikä opinnäytetyön rooli tässä kasvuprosessissa ole ollut todellakaan vähäisin – päinvastoin. Tämä opinnäytetyö on meidän taidonnäytteemme siitä, mitä olemme tässä ajassa oppineet, miten ja missä olemme erityisesti kehittyneet ja millaisia tulevia ammattilaisia meistä on kasvamassa.

Vaikka opinnäytetyötä tehdessä kaikki ei ole mennyt käsikirjoituksen mukaan tai niin kuin me tekijöinä olisimme toivoneet, on tämä prosessi ollut todella palkitseva ja voimme olla työstämme aidosti ylpeitä. Emme kuitenkaan olisi pystyneet tällaiseen lopputulokseen täysin omin avuin, joten nöyryn kiitos kaikille niille meitä auttaneille tahoille, joille kiitos kuuluu. Erityiskiitoksen haluamme esittää yhteistyötahomme edustajalle erityisnuorisotyönohjaaja Petri Grönholmille ajasta ja vaivannäöstä, Nuorten keskuksen entiselle erityisnuorisotyön sihteerille Arja Lehikoskelle avunannosta aiheen valintaan sekä nykyiselle erityisnuorisotyön sihteerille Ville Viljakaiselle sujuvasta yhteistyöstä. Lisäksi vilpittömät kiitokset opiskelijatoverillemme Toni Launoselle pyyteettömästä avunannosta meille tilanteessa kuin tilanteessa sekä opinnäytetyötämme ohjanneille opettajille, joiden korvaamattomaan konsultaatioapuun olemme voineet luottaa läpi koko prosessin. Henkilökohtaisesti jokainen meistä haluaa lisäksi osoittaa kiitoksensa omalle perheelleen ja läheisilleen annetusta tuesta ja kannustuksesta opinnäytetyön prosessin aikana. Työn edetessä läheisten tuki on toiminut meille valtavana voimavarana sekä antanut motivaatiota työhön paneutumiseen ja tällä tuella on ollut korvaamaton vaikutus opinnäytetyömme laatuun ja lopputulokseen.

LÄHTEET

- Aaltonen, Kimmo 2011 (toim.) Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma.
- Alstela, Juha & Virtanen, Juhani 1994. Palveluoperaatio Saapas – mitä ja miksi? Helsinki: Lasten Keskus oy.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. 5., uudistettu laitos. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja: C katsauksia ja aineistoja 17. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Etsivä työ Euroopan syrjäytyneiden väestönosien parissa: suuntaviivoja yhdenmukaisiin etsivän työn palveluihin 2007. A-klinikkasäätiön raporttisarja, 1239–1360; nro 58. Helsinki: A-klinikkasäätiö.
- Grönholm, Petri 2013a. Erityisnuorisotyönohjaaja, Jyväskylän seurakunta. Jyväskylä. Haastattelu 15.9. Äänite tekijöiden hallussa.
- Grönholm, Petri 2013b. Erityisnuorisotyönohjaaja, Jyväskylän seurakunta. Jyväskylä. Sähköpostiviesti 7.2. Vastaanottaja Hanna-Mari Pakarinen. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Heikkilä, Tarja 1999. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Heikkilä, Tarja 2004. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Henttonen, Kai; Malinen, Anne & Hirvonen, Jari 2012. Diakoniateologia ja sen merkitys. Diakonia-ammattikorkeakoulun tallennettu verkkoluento. Viitattu 19.10.2013. <http://echo.diak.fi:8080/ess/echo/presentation/016c3418-a4d5-4425-a214-6dd979d23691>.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hjort, Haldis 1995. Etsivän työn psykologia. Jyväskylä: Suomen nuorisoyhteistyö Alianssi.
- Huhtajärvi, Piia 2009. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 446–457.

- Hyvén, Anne; Oksanen, Jari; Pesonen, Marja; Rissanen, Antero; Savolainen, Heli & Toikkari, Satu 2001. Palveluoperaatio Saapas. Vapaaehtois-koulutusmateriaali. Helsinki: LK-KIRJAT/Lasten Keskus.
- Juvonen, Tarja 2010. Etsivä työ nuorten tukimuotona. Teoksessa Terhi Laine; Susanna Hyväri & Päivi Vuokila-Oikkonen (toim.) Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi, 67–84.
- Jyväskylän kaupunki 2013. Jyväskylän kaupungin väestöarvio. Viitattu 8.11.2013.
http://www.jyvaskyla.fi/info/tietoja_jyvaskylasta/vaestotilastoja.
- Kaartinen-Koutaniemi, Jaakko 2012 (toim.) Etsivässä työssä. Helsinki: LK-kirjat.
- Kananen Petri 2013. Nuorille NYT haastaa kaikki auttamaan. Henki & elämä (15), 16.
<http://jyvaskylanseurakunta-fi-bin.directo.fi/@Bin/1c2b261863c53736bf83517bc2e4463e/1382638793/application/pdf/2778820/15.2013.pdf>.
- Kasari, Juha i.a. Saapas-toiminta nuorten tukijana – ”Miten te viittitte katsoo meitä humalaisia nuorii joka viikonloppu?”. Viitattu 16.8.2013.
http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sites/default/files/verkkojulkaisut/Kasari_Juha.pdf.
- Kirkkohallitus 2007. Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laatineen työryhmän mietintö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskushallinto. Sarja C 2007:10. Viitattu 21.8.2013.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/\\$FILE/kirkon_strategia_2015_mietinto.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/$FILE/kirkon_strategia_2015_mietinto.pdf).
- Kirkkohallitus 2010. Kirkko 2020. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tulevaisuusselonteko. Viitattu 29.8.2013.
[http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:MyaBCOFRG4cJ:evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/3837DC6FD4244BDCC22577A50043E500/\\$file/Tulevaisuusselonteko_t%25E4ysistunnolle_21092010%5B1%5D.pdf+&hl=fi&gl=fi](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:MyaBCOFRG4cJ:evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/3837DC6FD4244BDCC22577A50043E500/$file/Tulevaisuusselonteko_t%25E4ysistunnolle_21092010%5B1%5D.pdf+&hl=fi&gl=fi).
- Kirkkohallitus 2012. Nuoret seurakuntalaisina. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6. Kirkkohallitus: Helsinki. Viitattu 15.8.2013.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D369F10AF9D44A9FC22577A500368BD5/\\$FILE/KH_nuoret_www.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D369F10AF9D44A9FC22577A500368BD5/$FILE/KH_nuoret_www.pdf).

Kirkkojärjestys 1993. 1055/8.11.1991. Viitattu 3.9.2013.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055>.

Kirkkolaki 1993. 1054/26.11.1993. Viitattu 3.9.2013.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>.

Kirkon tiedotuskeskus 2007. Kirkon erityisnuorisotyö kannustaa erityistä tukea tarvitsevia nuoria. Viitattu 12.8.2013.

<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/9A74BBA7FBBCA4ABC225728F004F5F2C?OpenDocument&lang=FI>.

Kirkon tutkimuskeskus 2008. Monikasvoinen kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004–2007. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 103. Viitattu 12.8.2013.

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/\\$FILE/Monikasvoinen%20kirkko.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/$FILE/Monikasvoinen%20kirkko.pdf).

Kotila, Heikki 2008. Diakoninvirka. Kirkkohallituksen 15.8.2007 asettaman työryhmän mietintö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskushallinto Sarja C 2008:9. Viitattu 23.9.2013.

[http://kappeli.evl.fi/KKHASHa.nsf/7b71ae23c1dcb5bcc22572980062dd0b/6e7f733229475795c225734100222e16/\\$FILE/Diakonaattity%C3%B6ty%C3%B6ryhm%C3%A4.%20Mietint%C3%B6.%20Telos%201.pdf](http://kappeli.evl.fi/KKHASHa.nsf/7b71ae23c1dcb5bcc22572980062dd0b/6e7f733229475795c225734100222e16/$FILE/Diakonaattity%C3%B6ty%C3%B6ryhm%C3%A4.%20Mietint%C3%B6.%20Telos%201.pdf).

Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Launonen, Pekka 2007. Kirkon nuorisotyö – hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 78–89.

Läsnäolon nuorisotyö 2007. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon erityisnuorisotyön missio, visiot ja strategia 2015. Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto sarja c 2007:3. Viitattu 15.8.2013.

[http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/4100A5A8DD00FB83C2257364003913E6/\\$FILE/Erityisnuorisotyön_strategia.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/4100A5A8DD00FB83C2257364003913E6/$FILE/Erityisnuorisotyön_strategia.pdf).

Meidän kirkko i.a. Kasvamme yhdessä. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatuksen linjaus 2015. Viitattu 24.8.2013.

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/494A1A4DD58D4D9CC2257976003D8743/\\$FILE/kasvatus_strategia.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/494A1A4DD58D4D9CC2257976003D8743/$FILE/kasvatus_strategia.pdf).

- Nuorten Keskus ry 2010a. Mikä saapas? Viitattu 16.8.2013.
<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/saapas/>.
- Nuorten Keskus ry 2010b. Palveluoperaatio Saappaan periaatteet. Viitattu 2.10.2013.
<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/saapas/saappaan+periaatteet/>.
- Nuorten Keskus ry 2010c. Saappaan työntekijöille. Viitattu 7.11.2013.
<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/saapas/tyontekijoille/>.
- Nuorten Keskus ry 2010d. Palveluoperaatio Saappaan toimintakokonaisuus. Viitattu 16.8.2013.
<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/saapas/palveluoperaatio+saappaan+toimintakokonaisuus/>.
- Nuorten Keskus ry 2010e. Nettisaapas. Viitattu 16.8.2013.
<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/saapas/nettisaapas/>.
- Nuorten Keskus ry i.a. Palveluoperaatio Saapas. Menetelmät ja periaatteet. Viitattu 17.10.2013. <http://www.nuortenkeskus.fi/binary/file/-/id/21/fid/637/>.
- Pääkkönen, Tytti 2012. Etsivän nuorisotyön konkari Saapas juhlii nelikymppisiä. *Henki & elämä* (12), 5. <http://jyvaskylanseurakunta-fi-bin.directo.fi/@Bin/5b1de800aa5da38040c6a8e727810461/1382813952/application/pdf/2198685/12.2012.pdf>.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Räihä, Satu 2011. Nuorisodiakonia Palveluohjauksen näkökulmasta. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Pieksämäen toimipiste. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 6.11.2013.
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/33870/Raiha_Satu.pdf?sequence=1.
- Tilastokeskus 2009. Otantamenetelmä on surveytutkimuksen kulmakivi. Viitattu 14.5.2013. http://www.stat.fi/artikkelit/2009/art_2009-12-14_003.html?s=0.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.
- Valli, Raine 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 103–127.

Viljakainen, Ville 2013. Erityisnuorisotyön sihteeri, Nuorten Keskus ry. Sähköpostiviesti 2.10. Vastaanottaja Noora Siilasto.

Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Webropol i.a. Luo kyselyitä, analysoi tuloksia. Viitattu 2.10.2013.
<http://www.webropol.fi/>.

LIITE 1. Kyselylomake

Jyväseudun Saappaan käyttäjätutkimus

Arvoisa nuori. Tutkimuksemme onnistumiselle on tärkeää, että pyrkisit vastaamaan kaikkiin kysymyksiin mahdollisimman huolellisesti. Ole hyvä ja klikkaa hiirellä valitsemasi vastausvaihtoehto tai kirjoita vastaus sille varatulle viivalle. Jos ei toisin pyydetä, valitse vain yksi vaihtoehto.

OSA 1. TAUSTATIEDOT

1. Sukupuoli

- Mies
 Nainen

2. Ikäsi vuosina

_____

2 merkkiä jäljellä

OSA 2. SAAPPAAN TUNNETTAVUUS JA NUORTEN KOKEMUKSET SAAPPAAN TOIMINNASTA

Tässä osassa kartoitetaan Saappaan tunnettavuutta jyväskenläläisten nuorten keskuudessa ja kerätään tietoa vastaajien kokemuksista.

3. Onko tämä logo sinulle tuttu?

- Kyllä
 Ei

4. Tiedätkö mikä on Palveluoperaatio Saapas?

- Kyllä
 En

HUOMIO! Jos vastasit tähän kysymykseen "en", voit lopettaa kyselyn tähän. Siirry kyselyn loppuun sivulle 4 ja paina "lähetä"-painiketta. Kiitämme vastauksistasi.

5. Miten Palveluoperaatio Saapas on tullut sinulle tutuksi? (voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

- Olen itse kohdannut saapaslaisia (eli Saappaan vapaaehtoistyöntekijöitä) kadulla, festareilla tai netissä
- Olen kuullut siitä kavereilta
- Mediasta (esim. sanomalehdet, internet, radio, mainokset yms.)
- Koulussa on kerrottu Saappaasta
- Seurakunnan toiminnassa (esim. rippikoulussa, isostoiminnassa, nuortenilloissa, yökahvilassa yms.)
- Kunnan nuorisotiloissa
- Olen itse Saappaan vapaaehtoistyöntekijä
- Jollain muulla tapaa, miten?
- _____

6. Arvioi kuinka monta kertaa olet kohdannut saapaslaisia (eli Saappaan vapaaehtoistyöntekijöitä)

- En kertaakaan
- 1–2 kertaa
- 3–5 kertaa
- 6–9 kertaa
- 10 kertaa tai enemmän

7. Arvioi kuinka monta kertaa olet kohdannut saapaslaisia viimeisen vuoden aikana

- En kertaakaan
- 1–2 kertaa
- 3–5 kertaa
- 6–9 kertaa
- 10 kertaa tai enemmän

8. Mikäli olet kohdannut saapaslaisia, missä yhteydessä? (voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.)

- Katupäivystyksen yhteydessä (esim. kaduilla, rannoilla, lähiöissä, nuorisotiloilla yms.)
- Saappaan tukipisteellä (Palokan kirkolla tai Aseman Pysäkillä)
- Netissä Suomi24- sivustolla
- Festareilla
- Jossain muualla kuin Jyväskylässä
- En ole kohdannut saapaslaisia

9. Mikäli olet kohdannut saapaslaisia, oletko... (voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

- keskustellut heidän kanssaan yleisistä asioista
- keskustellut heidän kanssaan henkilökohtaisista asioistasi
- saanut kahvia tai keksiä
- saanut kyydin kotiin tai muualle
- käynyt tukipisteellä lepäämässä tai viettämässä aikaa
- saanut ensiapua
- jotain muuta, mitä?
_____
- en ole kohdannut saapaslaisia

10. Tiedätkö milloin Saapas päivystää?

- Kyllä, tiedän
- En tiedä

11. Tiesitkö, että Saappaalla on päivystyksen aikana päivystävä puhelin, johon saa soittaa?

- Tiesin, olen soittanut siihen
- Tiesin, mutten ole koskaan soittanut siihen
- En tiennyt

17. HENGELLISYYS

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei eri eikä samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Kysymys ei koske minua
Hengellisyys ja uskon asiat ovat tärkeä osa kohtaamista saapaslaisten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kristilliset arvot (kuten lähimmäisenrakkaus ja oikeudenmukaisuus) näkyvät Saappaan toiminnassa	☐	☐	☐	☐	☐	☐

OSA 4. KEHITTÄMISTOIVEITA

18. Millaisia kehittämistoiveita haluaisit esittää Jyvässeudun Saappaalle? (esim. kohtaamisiin, toimintaan, päivystysaikoihin, mainontaan, imagoon tms. liittyen)

LOPUKSI

19. Mitä mieltä olit tästä kyselystä?

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 2. Instruktio kouluille

Hei kaikille!

Olemme sosionomi-diakoniopiskelijoita Pieksämäen Diakista ja teemme opinnäytetyönämme Jyvässeudun Saappaan käyttäjätutkimuksen. Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää, mitä jyväskyläläisnuoret tietävät Saappaan toiminnasta, kartoittaa mielipiteitä Saappaan toiminnasta jyväskyläläisnuorten kokemuksiin perustuen ja pohtia, miten näiden tietojen sekä nuorten omien ehdotusten pohjalta Jyvässeudun Saappaan toimintaa voitaisiin kehittää.

Käyttäjätutkimusta varten olemme laatineet kyselylomakkeen, johon toivomme teidän vastaavan mahdollisimman huolellisesti. Kyselylomake on pituudeltaan 4 sivua ja vie aikaa noin 15 minuuttia. Kyselylomakkeesta löytyvät tarkemmat vastausohjeet ja selostukset kyselyn eri osioista, lukekaa ne läpi huolellisesti tehdessänne kyselyä. Suurimassa osassa kysymyksistä voi valita vain yhden vastausvaihtoehdon, mutta joukossa on myös monivalintakysymyksiä. Näiden yhteydessä on merkintä: ”voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon”. Lisäksi lomake sisältää muutamia avoimia kohtia, joihin kirjoitetaan vastaus sille varatulle viivalle. Kyselylomake ei vaadi lähetystä varten vastauksia kaikkiin kysymyksiin, mutta toki toivomme, että löytäisitte jokaisen kysymyksen vastausvaihtoehdoista teille sopivan.

Selvennyksen vuoksi haluamme myös käydä tässä läpi kyselyn osion 3. Se sisältää väittämiä, joihin te otatte kantaa asteikolla täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä. Mikäli asia koskettaa teitä, mutta teillä ei ole siihen selkeää mielipidettä, on ”ei samaa eikä eri mieltä” -asteikon keskivälissä teidän valintanne. Mikäli teillä ei ole minkäänlaista kokemusta väittämän asiasta, vastaatte silloin viimeisen vaihtoehdon eli ”Kysymys ei koske minua”. Huomaattehan, ettette sekoita näitä kahta keskenään, sillä niillä on selvä merkitysero.

Kyselyyn vastataan tietokoneella netissä linkin kautta, jonka annamme teille. Kirjoitatte linkin netin hakupalkkiin, painatte enteriä ja pääsette sivulle, jossa kysely suoritetaan. Sivun alalaidasta löytyy edellinen ja seuraava – sivupainikkeet, joiden avulla pääsette

etenemään kyselyssä tai halutessanne palaamaan aikaisempiin vastauksiinne. Viimeisen sivun (4) alalaidassa on Lähetä-painike, muistakaa siis lopuksi vastattuanne lähettää vastauslomakkeenne eteenpäin meille.

Haluaisimme tässä yhteydessä vielä ennen kyselyn aloittamista käydä läpi muutaman alakohtaisen sanan, jotta vastatessanne tiedätte, mihin vastaatte.

Hengellisyys ja uskon asiat = Hengellisyys on sitä, että on kiinnostunut elämän perimmäisistä arvoista, elämän tarkoituksesta ja olemassaolon merkityksestä sekä sitä, miten kokee Jumalan. Uskon asiat ovat sitä, mihin uskoo ja mitä asioita kokee erityisesti uskossaan tärkeäksi.

Kristilliset arvot (kuten lähimmäisenrakkaus ja oikeudenmukaisuus) = Kristinuskossa tärkeinä pidettyjä asioita, joita arvostetaan: lähimmäisenrakkaus, oikeudenmukaisuus, Jumalan opetukset kuten 10 käskyä ja niin edelleen.

Lähimmäisen rakkaus on toisten ihmisten huomioon ottamista ja kunnioittamista omina itsenään sekä toisten ihmisten pyyteetöntä auttamista ja heidän tarpeisiinsa vastaamista.

Olemme valvomassa kyselytilannetta, meiltä saa kysyä rohkeasti neuvoa (esimerkiksi jos jokin sana lomakkeessa ei ole sinulle tuttu ja haluat tietää sen merkityksen tai et muuten tiedä, mitä tehdä).